

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομητικῆς : Ἐκ' Ἰσθμίων, φρ. 10, ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ 22 Νοεμβρίου 1881 ἄρχονται ἀπὸ 1 Γενουαρίου ἐπὶ τῶν ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

Η ΠΑΤΡΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Émile Souvestre]

Ἰουλίου 12. Αἱ νύκτες ἔγειναν ἤδη ψυχραὶ καὶ μακρᾶι, ὁ ἥλιος δὲν μὲ ἀρυπνίζει πλέον διαφαινόμενος ὀπισθεν τῶν παραπετασμάτων μου πολὺ πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐργασίας, καὶ ἂν ἀνοικτοὺς ἔτι ἔχω τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸ γλυκὺ θάλπος τῆς κλίνης μὲ κρατεῖ δεδουλωμένον ἐπ' αὐτῆς. Καθ' ἐκάστην πρωΐαν ἐγείρεται μακρὰ φιλονεικία μεταξὺ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἀκηρίας μου, ἐγὼ δὲ θερμῶς ἄχρι τῶν ὀφθαλμῶν κεκαλυμμένος, ἀναμένω, ὡς ὁ Γάσκων, νὰ κατορθώσουν νὰ συμβιβασθοῦν.

Ἐν τούτοις, σήμερον τὴν πρωΐαν, ὥς διολισθαίνον διὰ τῆς διαφυῆς τῆς θύρας μου μέχρι τοῦ προσκεφαλαίου μου, μὲ ἀρύπνισε ταχύτερον τοῦ συνήθους. Μάτην ἐστρεφόμεν ἐν τῇ κλίνῃ μου ἢ πεισματώδης λάμπρις μὲ κατεδίωκε πανταχοῦ, ὡς ἐχθρὸς νικηφόρος. Ἀπολέσας τέλος τὴν ὑπομονὴν μου, ἀνηγέρθην, ἀνεκάθισα ἐπὶ τῆς κλίνης μου, καὶ ἔροιφα ὑπ' αὐτὴν τὸν νυκτικόν μου σκουφόν.

Ἠγέρθην δυσθυμότατος, καταρῶμενος τὸν νέον μου γείτονα, ὅστις ἔχει τὴν μανίαν ν' ἀρυπνῆ ἐν τῷ ἐγὼ θέλω νὰ ὑπνώττω. Ὅλοι τοιοῦτοι εἰμῶθα· δὲν ἐννοοῦμεν πῶς οἱ ἄλλοι δύνανται νὰ ζῶσι δι' ἰδίον των λογαριασμῶν. Ἐκαστος ἡμῶν ὁμοιάζει πρὸς τὴν γῆν τοῦ παλαιοῦ συστήματος τοῦ Πτολεμαίου, καὶ θέλει περὶ ἑαυτὸν νὰ περιστρέφεται τὸ σῶμα πάντοτε ὀλόκληρον.

Ἐίψας τὸν σκουφόν μου ἐξήγαγον βραδέως τοὺς πόδας μου ἀπὸ τοῦ θερμοῦ μου ἐφαπλώματος, μεμφιμοίρως ἅμα διανοούμενος πόσον ὀχληροὶ εἶνε οἱ γείτονες.

Πρὸ μηνὸς ἔτι οὐδεμίαν ἀρομήν παραπόνων εἶχον κατὰ τῶν γειτόνων, οὗς ἡ τύχη μοὶ εἶχε παράσχει· οἱ πλείστοι αὐτῶν ἐπέστρεπον ἀργά, ὅπως κοιμηθῶσι, ἐξήρχοντο δ' ἐνωρίτατα ἅμα ἀρυπνιζόμενοι. Ἡμῶν σχεδὸν πάντοτε μόνος εἰς τὸ ὑψηλόν μου οἰκημα, μόνος μετὰ τῶν νεφελῶν καὶ τῶν στρουθίων!

Ἄλλ' ἐν Παρισίοις οὐδὲν τὸ μόνιμον—τὸ κῦμα τοῦ βίου παρασύρει τὰς τύχας ἡμῶν ὡς τ' ἀποσπασθέντα ἀπὸ τοῦ βράχου φύκη. Οἷσε μορφὰς διασφόρους εἶδον διαρχαμένους τὸν μακρὸν τοῦτον διάδρομον τῶν υποστέγων ὀματιῶν! Πόσοι ἡμῶν τινων ἐταῖροι ἐξηρανώθησαν διὰ παντός!

Καὶ οἱ μὲν συνανεύροθησαν μετὰ τῆς μυμητικῆς τῶν ζώντων τῆς στροφοδουμένης ὑπὸ τὴν μάστιγα τῆς ἀνάγκης, οἱ δὲ ὑπνώττουσιν ἐν τῷ νεκροταφείῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ!

Ὁ βιβλιοδέτης Παῦλος εἶνε εἰς τῶν τελευταίων τούτων. Ἐνεκα τοῦ ἐγωϊσμοῦ του ἔμειναν ἄνευ οἰκογενείας, ἄνευ φίλων ἀπέθανε μόνος ὡς ἔζησε. Οὐδεὶς ἔκλαυσεν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του, ὁ δὲ θάνατός του οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ μετέβαλε εἰς μόνον λάκκος ἐπληρώθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ καὶ ἐν ὑπερφῶν δωμάτιον ἐκενώθη.

Τοῦτο κατέχει ἀπὸ τινων ἡμερῶν ὁ νέος μου γείτων.

Νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν (τόρα ὅτε ἐξύπνησα ἐντελῶς καὶ ἔστειλα τὴν δυσθυμίαν μου νὰ ὑπάγῃ νὰ εὔρη τὸν σκουφόν μου) νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, ὁ νέος αὐτὸς γείτων μου, μολοντί ἐξυπνᾷ ὀλίγον ἐνωρίτερον, παρ' ὅσον ἀρυόζει εἰς τὴν ἀκηρίαν μου, εἶνε κάλλιστος ἄνθρωπος· ὑποφέρει τὴν ἐνδειάν του, ὅπως ὀλίγοι δύνανται νὰ υποφέρωσι τὴν εὐτυχίαν των,—μετ' εὐθυμίας καὶ μετριόφροσύνης.

Ἐν τούτοις ἡ τύχη σκληρῶς αὐτὸν κατεβασάτισε. Ὁ Γεροπέτρος εἶνε ἐρείπιον πλέον ἀνθρώπου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐτέρου τῶν βραχιόνων του κρέμαται χεῖρις κενή, τὸν ἀριστερόν πόδα του κατεσκεύασεν ὁ ξυλουργὸς, καὶ ὁ δεξιὸς μόλις σέρεται, ἀλλ' ἡ μορφὴ του ὑπέκειται φαιδρά καὶ ἡρεμος. Βλέπων τις τὸ βλέμμα αὐτοῦ τὸ ἀκτινοβόλον, ἀκούων τὴν φωνὴν του, τῆς ὁποίας τὸ σθένος ἐντείνεται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος, ἐννοεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ παρέμεινε ὀλόκληρος ἐν τῷ ἡμιηρησιωμένῳ περιβλήματι. Τὸ φρούριον ἐβλάφθη ὀλίγον, ὡς λέγει ὁ Γεροπέτρος, ἀλλ' ἡ φρουρὰ εἶνε σώα καὶ ὑγιής.

Ὅσο μάλλον ἀναπολῶ τὸν ἐξείρετον τοῦτον ἄνθρωπον, τοσοῦτω μέμφομαι ἑαυτὸν διὰ τὴν βλασφημίαν ἣν ἐξεσφενδόνησα κατ' αὐτοῦ ἅμα ἀρυπνισθεὶς.

Εἰμῶθα, ἐν γένει, ὑπὲρ τὸ δέον ἐπιεικεῖς διὰ τὰ κρύφια ταῦτα πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν ἀδικήματα. Πᾶσα κακεντρέχεια μὴ ἐκφραζομένη, μὴ ἐξερχομένη τῆς διανοίας ἡμῶν, μᾶς φαίνεται ἀθώα, καὶ ἐν τῇ σκαιᾷ ἡμῶν δικαιοσύνη συγχωροῦμεν ἀνεξετάστως τὸ ἁμάρτημα, τὸ μὴ ἐκδηλωθὲν διὰ πράξεως!

Ἄλλὰ πρέπει ἄρα γε ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον νὰ

ορίζονται αὐτὸς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις ἡμῶν; Ἐκ-
τὸς τῶν σχέσεων τῶν γεγονότων, δὲν ὑφίσταται
ἄρα γε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σπουδαία τις σχέ-
σις αἰσθημάτων; Δὲν ὀφείλομεν ἄρα γε πρὸς ὅσους
ζῶσι ὑπὸ τὸν αὐτὸν μεθ' ἡμῶν οὐρανὸν τὴν ἀρω-
γὴν οὐ μόνον τῶν πράξεών μας ἀλλὰ καὶ τῶν
προθέσεών μας; Πᾶσα ἀνθρωπίνη τύχη δὲν πρέ-
πει ἄρα γε νὰ εἶνε δι' ἡμᾶς πλοῖον ὅπερ κατευο-
δοῦμεν διὰ τῶν εὐχῶν μας; Δὲν ἀρκεῖ οἱ ἀνθρω-
ποι νὰ μὴ βλάπτωσιν ἀλλήλους, πρέπει νὰ βοη-
θῶσιν ἀλλήλους, πρέπει νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους.
Τὸ σύνθημα *Urbi et orbi* εἶδει νὰ εἶνε ἡ αἰωνία
κραυγὴ ὄλων τῶν καρδιῶν. Τὸ νὰ καταρᾶται τις
οἰονδήποτε, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἔστι, καὶ ἐν παρόδῳ
ἔστι, εἶνε ταυτὸν πρὸς τὸ ν' ἀντιπράττη κατὰ
τοῦ μεγάλου νόμου, ὅστις καθίδρυσεν ἐδῶ κάτω
τὴν συγκοινωνίαν τῶν ψυχῶν, καὶ εἰς ἣν ὁ Χρι-
στὸς ἔδωκε τὸ γλυκὺ ὄνομα ἀγάπῃ.

Αἱ σκέψεις αὗται μοὶ ἐπῆλθον ἐν ᾧ ἐνεδούμην,
ἐσκέφθην δὲ προσέτι, ὅτι πρέπει νὰ ἰκανοποιήσω
τὸν Γεροπέτρον. Ὅπως ἀποζημιώσω αὐτὸν διὰ τὸ
αἰσθηματικὸν πρὸς ὄλιγον κατ' αὐτοῦ δυσαρρεσκείας
μου, ὀφείλω νὰ τῷ παράσχω τεκμήριον τῆς πρὸς
αὐτὸν συμπαθείας μου· τὸν ἀκούω ὑπομέλλοντα
ἐν τῷ δωμάτιῳ του· ἐργάζεται· θέλω νὰ τῷ κά-
μω ἐγὼ, πρῶτος, τὴν γειτονικὴν μου ἐπίσκεψιν.

Ἐξ ὁδοῦ πρῶτη ὥρα. Εὐρον τὸν Γεροπέτρον ἐ-
νώπιον τραπέζης φωτιζομένης ὑπὸ μικροῦ λαμπ-
τήρος κεντρίζοντος, κατασκευάζοντα χονδροει-
δεῖς θήκας ἐκ ναστοχάρτου, καὶ ὑποτονθορύζοντα
μεταξὺ τῶν ὀδόντων του δημῶδες τι μέλος. Ἐν
τῷ δωματίῳ του δὲν ὑπάρχει πῦρ καίτοι τὸ ψῦ-
χος εἶνε δριμύ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡμιάνοιξα τὴν
θύραν ἔρηξε φωνὴν εὐθύμου ἐκπληξέως.

— Ὡ! σεις εἴθε, γείτονά μου, ἐμβάτε λοι-
πόν! δὲν ἐφανταζόμην ὅτι ἐξυπνήσατε τόσον πρῶτ'
δι' αὐτὸ τραγωδῶ σιγά, σιγά, ἐφοβοῦμην μήπως
σᾶς ἐξυπνήσω.

Τί εὐγενὴς ψυχὴ! κ' ἐγὼ τὸν ἔστειλλον εἰς τὸν
διάβολον, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐμερίμνει τόσον περὶ τοῦ
ὑπνου μου!

Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ συνεκίνησε, καὶ τῷ ἀπέτεινα
ὡς γείτων τὸ *καλῶς ἦλθε*, μετὰ διαχύσεως, ἥ-
τις τὸν κατευχαρίστησε.

— Μὰ τὸν Θεόν, μοὶ φαίνεσθε καλὸς ἀνθρω-
πος καὶ μοὺ ἀρέσει ἡ συντροφιά σας, μοὶ εἶπε διὰ
τόνου στρατιωτικῆς ἀφελείας, σφίγγας τὴν χειρὰ
μου· δὲν μοὺ ἀρέσουν ὅσοι βλέπουν τὸ πλαγινοῦ
τῶν δωμάτων ὡς σύνορον, καὶ μεταχειρίζονται
ὡσάν ἀγρίους τοὺς γείτονάς των. Ὅταν κανεὶς ἀ-
ναπνέη τὸν ἴδιον ἀέρα καὶ ὀμιλῇ τὴν ἴδιαν γλῶσ-
σαν μὲ ἕνα ἄλλον δὲν πρέπει νὰ τοῦ γυρᾶ τὴν
πλάτην... Καθίστατε ἐκεῖ, γείτονά μου, μὲ συμπά-
θειο. Μονάχα προσέξετε εἰς τὸ σκαμνί, ἔχει τρία
πόδια, καὶ διὰ τέταρτο χρειάζεται καλὴ θέλησις.

— Ὅσον δι' αὐτὴν νομίζω ὅτι δὲν λείπει ἀπ'
ἐδῶ μέσα, εἶπον.

— Ἡ καλὴ θέλησις! ἐπανέλαθεν ὁ Γεροπέ-
τρος· αὐτὴν μόνον μὲ ἀρῆκεν ἡ μητέρα μου, καὶ
θαρρῶ ὅτι κανεὶς υἱὸς δὲν ἔλαβε καλλιτέραν κλη-
ρονομίαν. Δι' αὐτὸ, εἰς τὴν πυροβολαρχίαν μὲ ὠ-
νόμαζαν—*Ὁ καλόκαρδος*.

— Ὑπηρετήσατε εἰς τὸν στρατὸν;

— Εἰς τὸ τρίτον τοῦ πυροβολικοῦ, τὸν και-
ρὸν τῆς Δημοκρατίας, καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἐθνο-
φρουράν. ἤμην εἰς τὸ Ζεμαῖπ καὶ εἰς τὸ Βατερλώ,
ὡσάν νὰ εἰποῦμεν, εἰς τὸ βάπτισμα καὶ εἰς τὸν
ἐνταφιασμὸν τῆς δόξης μας.

Τὸν ἐθεώρουν μετ' ἐκπληξέως.

— Καὶ πόσων ἐτῶν εἴθε λοιπόν εἰς τὸ Ζεμαῖπ;
τὸν ἠρώτησα.

— Ἔως δέκα πέντε ἐτῶν, εἶπε.

— Καὶ ἀπερκοίστατε νὰ ὑπηρετήσετε τόσον
νέος;

— Ἀπλάτῃ οὕτε τὸ ἐφανταζόμην. Ἐγὼ τότε
κατεσκευάζα παιγνίδια διὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ,
χωρὶς νὰ σκέπτομαι ὅτι ἡ Γαλλία εἰμπόρει νὰ
μοὺ ζητήσῃ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τῇ κατασκευ-
άζω κούκλαις καὶ σβούραις. Ἀλλ' εἰς τὴν Βιν-
σένην εἶχα ἕνα γέροντα θεῖον, τὸν ὅποιον ἐπῆ-
γαινα καὶ ἔβλεπα κάπου, κάπου. Ἦτο παλαιὸς
στρατιώτης, μὲ πόδι ζύλινο κ' ἐκεῖνος ὅπως ἐγὼ
τόρκα, ἀλλὰ σοφὸς ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος ἤξευε νὰ
γεῖνη στρατάρχης. Κατὰ δυστυχίαν τὸν καιρὸν ἐ-
κείνον οἱ βαθμοὶ δὲν ἐδίδοντο εἰς ὅσους δὲν ἦσαν
εὐγενεῖς. Ὁ θεῖός μου ὁ ὅποιος ὑπηρετήσε τόσον
καλὰ ὅπου ὁ *ἀλλος* θὰ τὸν ἔκαμνε *πρίγκηπα*,
ἀπεσύρθη ὡς ἀπλοῦς ἀνθυπολοχαγός. Ἀλλ' ἔπρεπε
νὰ τὸν ἰδῆς μὲ τὴ στολή του, μὲ τὸν σταυρὸν
τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου, μὲ τὸ ζυλοπόδαρό του, μὲ
τὰ ἄσπρα του μoustάνια καὶ τὸ ὠραῖό του πρό-
σωπον! . . .

Ὅσῳ τὸν ἐπεσκεπτόμην, μοὺ ἔλεγε πράγ-
ματα, τὰ ὅποια ποτὲ μοὺ δὲν ἐλησμόνου. Ἀλλὰ
μία ἡμέραν τὸν εὐρῆκα πολὺ σοβαρὸν.

— Πέτρε, μοὺ λέγει, ἔξυρεις τί γίνεται εἰς τὰ
σύνορα;

— Ὅχι, ὑπολοχαγέ, τοῦ εἶπα.

— Αἶ, μάθε το λοιπόν, ἡ πατρις κινδυνεύει,
μοὺ λέγει.

Δὲν κατελάμβανα καλὰ καλὰ, καὶ ἐν τούτοις
τοῦτο μοὺ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν.

— Ἴσως ποτὲ σου δὲν ἐσκέφθης τί εἶνε ἡ πα-
τρις, ἐπανέλαβε, θέσας τὴν χειρὰ του ἐπὶ τοῦ ὤ-
μου μου· εἶνε ὅλα ὅσα σὲ περικυκλόνουν, ὅσοι σὲ
ἀνέθρεψαν καὶ σὲ ἐθρεψαν, ὅλοι ὅσοι σὲ ἠγάπη-
σαν! Αὐτὴ ἡ πεδιάς τὴν ὁποίαν βλέπεις, αὐταὶ
αἱ οἰκίαι, αὐτὰ τὰ δένδρα, αὐταὶ αἱ κόραι αἱ ὁ-
ποῖαι περνοῦν ἐκεῖ γελῶσαι, εἶνε ἡ πατρις. Οἱ νό-
μοι οἱ ὅποιοι σὲ προστατεύουν, τὸ ψῶνι τὸ ὁ-
ποῖον πληράνεις μὲ τὸν κόπον σου, οἱ λόγοι τοὺς
ὁποίους ἀνταλλάσσεις, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη ὁποῦ
σοῦ ἔρχονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγ-
ματα ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων ζῆς, εἶνε ἡ πα-

τρις. Τὸ μικρὸν δωμάτιον ὅπου ἄλλοτε εἶδες τὴν
μητέρα σου, αἱ ἀναμνήσεις τὰς ὁποίας σοῦ ἀφῆ-
κε, τὸ χῶμα ὅπου ἀναπαύεται, εἶνε ἡ πατρις.
Τὴν βλέπεις, τὴν ἀναπνέεις παντοῦ. Φαντάσου,
παιδί μου, τὰ δικαιώματά σου καὶ τὰ καθή-
κοντά σου, ὅλους τοὺς ἀγαπημένους σου, καὶ τὰς
ἀνάγκας σου, τὰς ἀναμνήσεις σου καὶ τὴν εὐγνω-
μοσύνην σου, ὅλα μαζὴ ἠνωμένα εἰς ἓν ὄνομα,
καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ θὰ εἶνε ἡ πατρις!

Ἔτρεμα ἀπὸ συγκίνησιν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου
ἔχυνον δάκρυα ἄβηθονα.

— Ἄ! ἐνόησα! ἀνέκραξα· εἶνε ἡ οἰκογένεια,
ἀλλὰ πολὺ, πολὺ μεγαλειότερα, εἶνε τὸ μέρος τοῦ
κόσμου, ὅπου ὁ θεὸς ἔβαλε τὸ σῶμά μας καὶ τὴν
ψυχὴν μας.

— Σωστὰ, Πέτρε, σωστὰ, ἐξηκολούθησεν ὁ γέ-
ρων στρατιώτης, λοιπόν καταλαμβάνεις, δὲν εἶν'
ἔτσι; τί τῆς χρεωστοῦμεν;

— Ἄ! βέβαια, τῆς χρεωστοῦμεν τὴν ζωὴν
μας· αὐτὸ εἶνε ζήτημα γενναιότητος πλέον.

— Καὶ δικαιοσύνης, παιδί μου, μοὶ εἶπεν ὁ γέ-
ρων· τὸ μέλος τῆς οἰκογενείας τὸ ὅποιον δὲν συν-
εισφέρει εἰς αὐτὴν τὸ ἀνάλογόν του μέρος τῶν ὑ-
πηρεσιῶν, δὲν ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του καὶ εἶνε
κακὸς συγγενής· ὁ σύντροφος ὅστις δὲν ἐργάζεται
ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς εταιρίας του μὲ ὅλας
τοὺς δυνάμεις, κλέπτει τὸ κέρδος τὸ ὅποιον
λαμβάνει, δὲν εἶνε τίμιος ἄνθρωπος· ἐπίσης ἐκεῖ-
νος ὁ ὅποιος ἀπολαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ
ἔχη πατρίδα χωρὶς νὰ ἀναλαμβάνῃ ὅλας τὰς ὑ-
ποχρεώσεις, πράττει ἔγκλημα κατὰ τῆς τιμῆς
καὶ εἶνε κακὸς πολίτης.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω, ὑπολοχαγέ, διὰ νὰ
εἶμαι καλὸς πολίτης; ἠρώτησα.

— Νὰ κάμῃς διὰ τὴν πατρίδα σου ὅ,τι θὰ ἔ-
καμνες διὰ τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου,
εἶπε.

Δὲν ἀπῆντησα τίποτε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἡ
καρδιά μου ἦτο ἐξωγκωμένη καὶ τὸ αἷμα ἀνέ-
θραξεν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου. Ἀλλ' εἰς τὸν δρό-
μον, ὅταν ἐπέστρεφα μοὺ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔβλεπα
γραμμένους ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τοὺς
λόγους τοῦ θεοῦ μου. Ἐλεγα καὶ ἐγὼ· «Κάμνε
διὰ τὴν πατρίδα σου ὅ,τι θὰ ἔκαμνες διὰ τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. . .» Καὶ ἡ πα-
τρις κινδυνεύει! οἱ ξένοι τὴν προσβάλλουν καὶ
ἐγὼ κατασκευάζω σβούραις! . . .

Ἡ ἰδέα αὕτη τόσον μοὺ ἐκαρφώθη εἰς τὴν κε-
φαλὴν μου ὅλῃν τὴν νύκτα, ὥστε τὴν ἐπαύριον
ἐπέστρεφα εἰς Βινσένην διὰ ν' ἀναγγείλω εἰς τὸν
ὑπολοχαγὸν ὅτι κατετάχθην ἐθελοντῆς καὶ ὅτι
ἀνεχώρουν εἰς τὰ σύνορα. Μὲ ἐνηγκαλίσθη, μ' ἔ-
σφιγγεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ παρασήμου του καὶ
ἀνεχώρησα ὑπερήφανος διὰ τὴν πράξιν μου.

Ἴδου πῶς, καλὲ μου γείτων, κατετάχθην ἐ-
θελοντῆς τῆς Δημοκρατίας, πρὶν ἀκόμη μοῦ φυ-
τρώσουν οἱ ὀδόντες τῆς φρονήσεως».

Ταῦτα πάντα ἐλέγησαν ἄνευ ἐμφάσεως, μετὰ
τῆς φυσικῆς ἐκείνης εὐθυμίας τῶν ἀνθρώπων, οἵ-
τινες θεωροῦσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος
τῶν οὔτε ὡς ἀξίαν, οὔτε ὡς βᾶρος. Ὁ Γεροπέ-
τρος ὀμιλῶν ἐνεθουσία οὐχὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀλλὰ ὑ-
πὲρ αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Προφανῶς ἐν τῷ δρά-
ματι τοῦ βίου του δὲν τὸν ἀπησχόλει τὸ πρόσω-
πον, ὅπερ ὑπεδύθη, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δῶμα!

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς περι-
φιλαιτίας, μὲ συνεκίνησε. Παρέτεινα τὴν ἐπίσκε-
ψιν μου καὶ τῷ ἔδειξα μεγάλην ἐμπιστοσύνην,
ὅπως ἀξιώθῃ τῆς ἰδικῆς του. Μετὰ μίαν ὥραν, ἐ-
γνώριζε τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰς ἔξεις μου· ἤμην ἤδη
παλαιὸς γνώριμός του.

Τῷ ὠμολόγησα μάλιστα τὴν δυσαρρεσκείαν,
ἣν μοὶ προῦξενεσε πρὸ τινων στιγμῶν ἡ λάμπιν
τοῦ λαμπτήρος του. Ἦκουσε τὴν ἐξομολόγη-
σίν μου μετὰ τῆς εὐθυμίας τῶν ἀγαθῶν καρ-
διῶν, αἵτινες λαμβάνουσι τὰ πάντα ἐκ τῆς κα-
λῆς τῶν ὀψεως. Δὲν μοὶ ὠμίλησε οὔτε περὶ τῆς
ἀνάγκης, ἥτις ὑπεχρέου αὐτὸν νὰ ἐργάζεται ἐνῶ
ἐγὼ παρέτεινον τὸν ὑπνον μου, οὔτε περὶ οὐδε-
νός· ἀλλ' ἐπληξε μόνον τὸ μέτωπόν του μεμψύ-
μενος ἑαυτὸν διὰ τὴν ἀπερσικεσίαν του, καὶ μοὶ
ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐμψράξῃ τὴν διαφυγὴν τῆς θύ-
ρας του.

Ἦ μεγάλη καὶ ὠραία ψυχὴ, ἐν ἣ οὐδὲν μεκα-
τρέπεται εἰς πικρίαν, καὶ ἥτις τὴν ἰσχὺν αὐτῆς
φυλάττει μόνον διὰ τὴν καλοκαγαθίαν καὶ τὸ
καθῆκον!

15 Ὀκτωβρίου. Σήμερον τὴν πρῶταν παρετή-
ρουν μικρὰν χαλκογραφίαν, ἣν περιέβαλον ἐγὼ διὰ
πλασίου καὶ ἐτοποθέτησα ὑπὲρ τὴν τράπεζαν τῆς
ἐργασίας μου· εἶνε σχεδιάσμα, ἐν ᾧ ὁ Γκαβάρνη,
σπουδαιογραφῶν, παρέστησε γέροντα στρατιώτην
καὶ νεοσύλλεκτον.

Ἐαστικῶς παρατηρῶν τὰς δύο ταύτας μορ-
φὰς, οὕτω διάφορον καὶ ζωηρὰν ἐχοῦσας τὴν ἐκ-
φρασιν, εἶδον ἀμφοτέρας λαβούσας ζωὴν πρὸ τῶν
ὀφθαλμῶν μου· τὰς εἶδον κινουμένας, τὰς ἤκουσα
ὀμιλοῦσας· ἡ εἰκὼν ἐγένετο ζωντανὴ σκηνή, ἥς
ἐγὼ ἤμην ὁ θεατής.

Ὁ γέρον στρατιώτης προῦχώρει βραδέως τὴν
ἐτέραν τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νεο-
ροῦ στρατιώτου στηρίζων. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ,
διὰ παντὸς κεκλεισμένοι, δὲν ἔβλεπον τὸν ἥλιον
ἀκτινοβολοῦντα διὰ μέσου τῶν ἠθισμένων κα-
στανεῶν. Ἐν τῇ θέσει τοῦ δεξιῦ βραχίονος ἐκρέ-
ματο χεῖρὶς κενή, καὶ ὁ ἕτερος τῶν μηρῶν ἐπη-
ρείδετο ἐπὶ δρυϊνῆς κνήμης, πρὸς τῆς ὁποίας τὸν
ξηρὸν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἤχον ἐπεστρέφοντο οἱ
διαβάται.

Τὸ παλαιὸν τοῦτο ἐρείπιον τῶν πατριωτικῶν
ἀγῶνων θεωροῦντες οἱ πλείστοι ἀνέστηον τὴν κε-
φαλὴν των μετὰ θλιβεροῦ οἴκτου, καὶ ἐξέφερον
μομφὴν ἢ κατάραν.

— Ἴδου εἰς τί χρησιμεῖ ἡ δόξα! ἔλεγε χον-

δρός τις ἔμπορος ἀποστρέφω μετὰ φρίκης τὰ ὄμματα.

— Τί ἀξιοθρήνητος χοῆσις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς! ἐπιανελάμβανε νέος τις φέρων ὑπὸ μάλης τόμον τινὰ φιλοσοφίας.

— Ὁ στρατιώτης θὰ ἔκαμνε καλλίτερον νὰ μὴ ἄφινε τὸ ἄροτρόν του, εἶπεν εἰς χωρικός μὲ ἦθος πανούργον.

— Δυστυχῆ γέρον! ἐψιθύρισε γυνὴ τις σχεδὸν συγκεκλιμένη.

Ὁ γέρον ἤκουσε πάντα καὶ τὸ μέτωπόν του ἐρρυτιδίσθη· διότι τῷ ἐφάνη ὅτι ὁ ὀδηγός του κατέστη σκεπτικός. Ταραχθεὶς οὗτος ἐξ ὕσων ἐπιναλαμβάνονται περὶ ἑαυτὸν, μόλις ἀποκρίνεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ γέροντος, καὶ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἀορίστως θεώμενον τὸ ἐνώπιόν του διάστημα, φαίνεται ὡς ἀναζητοῦν τὴν λύσιν προβλήματός τινος.

Ἐταράχθη ὁ πολὺς μύσταξ τοῦ γέροντος, ὅστις ἐσταμάτησεν ἀποτόμως, καὶ κρατῶν διὰ τοῦ ὑπολείπομένου αὐτοῦ βραχίονος τὸν νέον του ὀδηγόν·

— Μὲ λυποῦνται ὅλοι, εἶπε, διότι δὲν ἐννοοῦν· ἀλλ' ἂν ἤθελα νὰ τοὺς ἀποκριθῶ! . .

— Τί θὰ τοῖς ἔλεγε, πατέρα; ἠρώτησεν ὁ νεανίας περιέργως.

— Θὰ ἔλεγα κατὰ πρόωτον εἰς τὴν γυναῖκα, ἢ ὅποια λυπεῖται βλέπουσά με, νὰ χύσῃ τὰ δάκρυά της δι' ἄλλας δυστυχίας, διότι ἐκάστη πληγὴ μου μὲ ἐνθυμίζει ἕνα ἄγωνα ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου. Εἴμπορεὶ κανεὶς νὰ μὴ ἀντιβῶνται διὰ μερικὰς ἀφοσιώσεις; ἢ ἰδική μου ὄμως εἶνε φανερά. Φέρω ἐπ' ἐμοῦ ἐνδείξεις ὑπηρεσίας γεγραμμένας μὲ τὸν σίδηρον καὶ τὸν μόλυβδον τῶν ἐχθρῶν. Τὸ νὰ μὲ ταλανίζουσι διότι ἔκαμα τὸ καθήκόν μου, εἶνε ὡς νὰ ὑποθέτουν ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ τὸ προδώσω.

— Καὶ τί θὰ ἀπεκρίνεσθε εἰς τὸν χωρικόν, πατέρα;

— Θὰ τῷ ἀπεκρινόμην ὅτι διὰ νὰ ὀδηγῆ εἰρηνικῶς τὸ ἄροτρόν του, πρέπει νὰ εἶνε πρόωτον ἐξηραλισμένα τὰ σύνορα, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχουν ξένοι ἔτοιμοι νὰ ἀρπάξουν τὰ σπαρτά του, χρειάζονται βραχίονες διὰ τὴν ὑπεράσπισίν των.

— Ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς νέος ἐκίνει ἐπίσης τὴν κεφαλὴν του μεμφομένης τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῆς ζωῆς.

— Διότι δὲν εἰσέφορε τί δύνανται νὰ διδάξωσιν ἢ θυσία καὶ τὰ βιβλία. Τὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἀναγινώσκει αὐτός, ἡμεῖς τὰ ἐφηρμόσαμεν πρακτικῶς χωρὶς νὰ τὰ γνωρίζωμεν· τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας αὐτὸς χειροκροτεῖ ἡμεῖς τὰς ὑπερησπίσαμεν μὲ τὴν πυρίτιδα καὶ τὴν λόγχην.

— Καὶ μὲ θυσίαν τῶν μελῶν σας καὶ τοῦ αἵματός σας ἐν τούτοις ὁ ἀστὸς ἐκεῖνος βλέπων τὸ ἠρωτικισμὸν τοῦτο σῶμα ἀνέκραξεν· «Ἰδού εἰς τί χρησιμεύει ἡ δόξα!»

— Μὴ τὸν πιστεύεις, υἱέ μου· ἡ ἀλήθης δόξα εἶνε ὁ ἄρτος τῆς καρδίας· αὐτὴ τρέφει τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ὑπομονὴν, τὴν γενναϊότητα. Ὁ κύριος τῶν ὄλων ἔδωκεν αὐτὴν ὡς ἕνα ἐπὶ πλέον δεσμὸν μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Τὸ νὰ θέλωμεν νὰ ἐκτιμώμεθα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν μας, δὲν εἶνε ὡς νὰ διατρανώμεν πρὸς αὐτοὺς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν συμπάθειάν μας; Ἡ ἀνάγκη τοῦ θαυμασμοῦ εἶνε μία τῶν ἀπόψεων τῆς ἀγάπης. Ὅχι, ὄχι, ἡ δικαία δόξα οὐδέποτε ἀνταμειβεται ἐπαξίως! Παιδίον, δὲν πρέπει νὰ οὐκτεῖρωμεν τὰ σωματικὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια μαρτυροῦν γενναϊὰν τινὰ θυσίαν, ἀλλὰ ἐκεῖνα τὰ ὅποια προκαλοῦν αἰ κακίαι μας καὶ αἰ ἀνοησίαι μας. Ἄχ, ἂν εἴμπορου νὰ ὀμιλήσω δυνατὰ, πρὸς ὅσους μοῦ ῥίπτουν διαβαίνοντες, βλέμμα οἴκτου, θὰ ἐφώναζον πρὸς τὸν νεανίαν ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τοὺς ὀφθαλμοὺς κατέστρεψαν προῶτως αἱ καταχρήσεις· — «Τί ἔκαμες τοὺς ὀφθαλμοὺς σου;» Πρὸς τὸν ἀργὸν ὁ ὁποῖος σύρει μετὰ κόπου τὸ ἐκνευρισμένον σαρκίον του· — «Τί ἔκαμες τοὺς πόδας σου;» Πρὸς τὸν γέροντα, τὸν ὁποῖον ἡ ποδᾶγχα τιμωρεῖ διότι δὲν ὑπῆρξεν ἐγκρατής· — «Τί ἔκαμες τὰς χεῖράς σου;» Πρὸς ὄλους· — «Τί ἐκάματε τὰς ἡμέρας τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς σὰς ἔδωκε, τὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῆτε πρὸς ὄφελος τῶν ἀδελφῶν σας; Ἄν δὲν εἴμπορεῖτε νὰ ἀποκριθῆτε, μὴ ἐλεσιλογεῖτε πλέον τὸν γέροντα στρατιώτην, ὁ ὁποῖος ἠρωτικῶς ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· διότι αὐτὸς τοῦλάχιστον εἴμπορεῖ νὰ δεικνύῃ τὰ σημεῖα τῶν πληγῶν του χωρὶς νὰ κοκκινίσῃ ἀπὸ ἐντροπῆν».

16 Ὁκτωβρίου. Ἡ μικρὰ χαλκογραφία μὲ ἔκαμε νὰ ἐννοήσω καλλίτερον τὴν ἀξίαν τοῦ Γεροπέτρου καὶ τὸν ἐξετίμησα περισσότερο.

Πρὸ ὀλίγου ἐξῆλθε τοῦ ὑπερώου μου δωματίου. Οὐδὲ ἡμέρα παρέρχεται πλέον χωρὶς νὰ ἔλθῃ νὰ ἐργασθῆ παρὰ τὴν πυρᾶν μου, ἢ χωρὶς νὰ ὑπάγω ἐγὼ εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ καθῆσω παρὰ τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας του, ὅπως συνδιαλεχθῶμεν.

Ὁ γέρον πυροβολητής εἶδε πολλὰ, καὶ ἐνασμενίζει ἀφηγοῦμενος πάντα ὅσα εἶδε. Περιηγηθεὶς ἐνοπλὸς ἐπὶ εἰκοσαστίαν τὴν Εὐρώπην, ἐπολέμησεν ἄνευ μίσους, καὶ ὑπὲρ μίας μόνης ἰδέας — ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς ἐθνικῆς σημαίας! Ἡ ἰδέα αὕτη ὑπῆρξεν ἡ δεισιδαιμονία του, ἂν θέλετε, ἀλλ' ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἡ σωτηρία του.

Τὸ ὄνομα Πατρις ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς περιήπτον κατὰ πάντων τῶν πειρασμῶν. Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ φέρειν ἀξιοπροσπῶς μέγα τι ὄνομα θεωρεῖται βᾶρος μόνον ὑπὸ τῶν χυδαίων φύσεων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν θεωρεῖται ὡς ἐνθάρονος.

— Κι' ἐγὼ εἶχα τὰς στιγμὰς μου, μοὶ ἔλεγε προχθές, κατὰ τὰς ὁποίας μοῦ ἤρξατο διάθεσις νὰ συμπεθεριάσω μὲ τὸν διάβολον. Ὁ πόλεμος κάμνει τὸν ἀνθρώπον πολὺ χειρότερον ἀφ' ὅ,τι

εἶνε. Ὅταν κανεὶς ἀκατάπαυστα καίει, καταστρέφει, κρημνίζει, φονεύει, ἢ καρδία του σκληρύνεται, καὶ τῷ ἔρχονται ἐνίοτε παράδοξοι καὶ ζωηροὶ ἰδέαι. Ἀλλ' ἐγὼ κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκεῖνας ἐνεθυμούμην τὴν πατρίδα, περὶ τῆς ὁποίας μοὶ εἶχεν ὀμιλήσει ὁ ὑπολοχαγός, καὶ ἔλεγα πρὸς τὸν ἑαυτόν μου· «Πέτρε, κύτταξε νὰ φανῆς ἄξιος τῆς πατρίδος σου». Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο κατόπι τὸ ἐπερίπαιζαν! Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ γελάσουν καὶ μὲ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς των, ἔστρεψαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ γελοῖον, ὡσάν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος νὰ μὴν ἦτο εὐγένεια ἔχουσα καὶ αὐτὴ τὰς ἀπαιτήσεις της! Τὸ κατ' ἐμὲ ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω ἀπὸ πόσας ἀνοησίας μὲ ἐπροφύλαξεν ἡ ἰδέα «ἄξιος τῆς πατρίδος!» Ὅταν κατακουρασμένος ἀπὸ τὸν κόπον εὐρισκόμην εἰς τὴν ἐπισθοφυλακὴν καὶ ἤκουον πυροβολισμοὺς εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, ἐνίοτε φωνὴ τις μοῦ ἔλεγεν· «Ἄφησε τοὺς ἄλλους νὰ τὰ διορθώσουν ὅπως εἴμπορῶσιν, καὶ φύλαξε σήμερον τὸ δέμα σου». Ἀλλ' αἱ λέξεις «φανὸς ἄξιος τῆς πατρίδος» ἀντήχουν ἐντός μου καὶ ἔτρεχον νὰ βοηθήσω τοὺς συστρατιώτας μου. Ἄλλοτε ὅτε ἡ πείνα, τὸ ψῦχος, αἱ πληγαί, μὲ παρῶξνον καὶ κατέλυα εἰς τὴν καλύβην κανενὸς Γερμανοῦ μεμψιμοῖρου, μοῦ ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὸν ξεπαστρέψω καὶ νὰ καύσω τὴν καλύβην του· ἀλλ' ἔλεγον χαμηλοφώνως «φανὸς ἄξιος τῆς πατρίδος» καὶ ἔφρουγε μακρὰν μου πᾶσα ἰδέα φόνου καὶ ἐμπρησμοῦ. Διήλθα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ βασίλεια ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δύσματος καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, φροντίζων πάντοτε νὰ μὴν ἀτιμᾶσω τὴν σημαίαν μου. Ὁ ὑπολοχαγός, βλέπετε, μὲ εἶχε μάθει μίαν μαγευτικὴν λέξιν ΠΑΤΡΙΣ! Δὲν ὤφειλον μόνον νὰ τὴν ὑπερασπισθῶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν καταστήσωμεν μεγάλην καὶ ἀξιογάπητον!

17 Ὁκτωβρίου. Σήμερον εἴμην ἐπὶ μακρὸν παρὰ τῷ γείτονί μου· ὄνομά τι τυχαίως λαχθὲν προῦκάλεσε νέαν ἐκμυστήρευσιν.

Τὸν ἠρώτησα ἂν καὶ τὰ δύο μέλη, τὰ ὁποῖα τῷ ἔλειπον, τὰ ἀπόλωσεν εἰς τὴν αὐτὴν μάχην.

— Ὅχι, ὄχι, μοὶ ἀπάντησε. Τὸ κανόνι μόνον τὸ πόδι μοῦ ἐπῆρε· ἀλλὰ τὸ χεῖρ μοῦ τὸ ἔφαγαν τὰ λατομεῖα τοῦ Κλαμάρτ.

Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἠρώτησα τὰς λεπτομερείας·

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀπλοῦστατον, ἐξηκολούθησε. Μετὰ τὴν μεγάλην καταστροφὴν τοῦ Βατερλώ, εἴμην τρεῖς μῆνας εἰς τὸ φορητὸν νοσοκομεῖον διὰ ν' ἀρῆσω καιρὸν εἰς τὸ ζυλοπόδαρό μου νὰ φυτρώσῃ. Μίαν φορὰν, ἐπειδὴ ἤρχισα πάλιν νὰ χωλαίνω, ἔλαβα ἀδειαν ἀπὸ τὸν ταγματάρχην καὶ ἀνεχώρησα εἰς Παρισίους, ὅπου ἤλπιζα νὰ εὕρω κανένα συγγενῆ ἢ φίλον. Ἀλλὰ τίποτε, ὄλοι ἔφυγον ἢ ἀπέθαναν· ὅθ' ἤμην ὀλιγώτερον ξένος εἰς τὴν Βιέννην, εἰς τὴν Μαδρίτην, εἰς τὸ Βερολίον! Ἐν τούτοις μολονότι εἶχα ἕνα πόδι ὀλιγώτερον νὰ θρέψω, δὲν ἤμην δι' αὐτὸ καὶ

εἰς καλλιτέραν κατάστασιν! Ἡ ὄρεξις μοῦ εἶχεν ἔλθει, καὶ τὰ τελευταῖα χρήματα μοῦ εἶχαν φύγει.

Ἀλήθεια, εἶχα ἀπαντήσει τὸν παλαιόν μου ταγματάρχην, ὁ ὁποῖος ἐνεθυμῆτο ὅτι τοῦ ἔσωσα τὴν ζωὴν εἰς Μοντερό, καὶ μοὶ εἶχεν ὑποσχέσθαι νὰ μὲ προσλάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Εἴξευρα ὅτι εἶχε νυμφευθῆ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅτι εἶχε μέγαρον καὶ ἐπαύλαις· ὥστε εἴμπορουν νὰ εἶμαι ἰσοθίως θαλαμηπόλος ἐνὸς ἐκατομμυριούχου, καὶ δὲν μὲ δυσηρέσται τοῦτο. Μοῦ ἔμενε μόνον νὰ μάθω ἂν δὲν εἶχα τίποτε καλλίτερον νὰ κάμω. Μίαν ἐσπέραν ἤρχισα νὰ σκέπτομαι.

— Ἐλα, Γεροπέτρο, εἶπον μὲ τὸν νοῦν μου, πρέπει νὰ φερθῆς ὡσάν ἄνδρας. Ἡ θέσις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ταγματάρχου δὲν εἶνε ἄσχημη· ἀλλὰ δὲν εἴμπορεῖς νὰ κάμῃς τίποτε καλλίτερον; Τὸ σῶμά σου ἀκόμη εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν. Δὲν χρεωστεῖς ἄρά γε ὄλας σου τὰς δυνάμεις εἰς τὴν πατρίδα, ὅπως ἔλεγεν ὁ θεὸς σου ὁ ὑπολοχαγός; Διατί νὰ μὴν ἀρῆσῃς κανένα ἄλλον ἀδυνατώτερον ἀπὸ σὲ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ ἀπομάχου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διοικητοῦ; Ἐμπρός, στρατιώτα, πῦρ! ἀφ' οὗ σοῦ μένει ἀκόμη μία χεῖρ! Δὲν πρέπει ν' ἀναπαυθῆς πρὶν ἔλθῃ ἡ ὥρα.

Καὶ ὑπῆγα καὶ νύχταρῖστα τὸν διοικητὴν μου, ἔπειτα δὲ προσέφερα τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς ἕνα ἀρχαῖόν μου συστρατιώτην, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ λατομεῖον τοῦ Κλαμάρτ καὶ ἔλαβε πάλιν τὴν σφύραν τοῦ μαρμαροκόπου.

Κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας ἤμην ὡς νεοσύλληκτος, δηλαδὴ ἐγυμναζόμενος μάλλον παρὰ ἐργαζόμενος· ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν καλὴν θέλησιν τί δὲν κατορθώνει κανεὶς; δὲν ἔγινε μὲν περίφημος ἐργάτης, ἀλλ' ὅπως οὐδέποτε ἐργαζόμενος ὅπως ἔπρεπε καὶ ἔτρωγα τὸν ἄρτον μου μὲ καλὴν ὄρεξιν, διότι τὸν ἐκέρδιζα εὐχαρίστως. Διότι καὶ ἐκεῖ κάτω, εἰς τὸ βάθος τοῦ λατομείου, ἐφύλαξα τὰς ἰδέας μου. Ἡ ἰδέα ὅτι ἐργαζόμενος ὅσον ἠδυνάμην νὰ μεταβάλω τοὺς βράχους εἰς οἰκίας μὲ νύχταρῖσται πάρα πολὺ. Ἐλεγον μὲ τὸν νοῦν μου·

— Θάρρος, Γεροπέτρο, βοηθεῖς εἰς τὸ νὰ γείνη ὄραϊα ἢ πατρὶς σου.

Καὶ τοῦτο μοῦ ἐδίει θάρρος.

Κατὰ δυστυχίαν μετὰ τῶν συντρόφων μου ὑπῆρχαν καὶ μερικοὶ οἱ ὁποῖοι εἶχον πολλὴν ἀδυναμίαν εἰς τὸ κονιάκ· καὶ μίαν ἡμέραν εἰς ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν μέθην δὲν διέκρινε οὐδὲ τὴν μύτην του, ἐφαντάσθη ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του πλησίον μιᾶς ὑπονόμου, ἢ ὁποῖα ἦτο γεμάτη. Ἡ ὑπόνομος ἐπῆρε φωτιά, χωρὶς νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ, βέβαια, νὰ προφυλαχθῶμεν, καὶ ἀνετίναξεν ἐν μυδράλλιον χαλκίων, τὰ ὁποῖα ἐσκότωσαν τρεῖς ἀνθρώπους καὶ μοῦ ἀφῆρπασαν τὸν βραχίονά μου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μόνη ἡ χεῖρ μου μένει!

— Λοιπὸν εὐρέθητε πάλιν χωρὶς ἐπάγγελμα; εἶπον εἰς τὸν γηραιὸν στρατιώτην.

— Δηλαδή έπρεπε ν' αλλάξω, επανέλαβην ή-συχώς. Τό δύσκολον ήτο νά εύρω έν, εις τό όποιον θά έφθανον πέντε δάκτυλα άντί δέκα. Έν τού-τοις τό εύρηκα.

— Ποιον;

— Έγεια οδοκαθαριστής τών Παρισίων.

— Όδοκαθαριστής!

— Μάλιστα και δέν ήμην διόλου δυσηρεστη-μένος. Τό σώμα τών οδοκαθαριστών δέν είνε τό-σον κακώς κατηρτισμένον, όσον φαίνεται. Υ-πάρχουν εις αυτό παλαιά ήθοιοι, αι όποια δέν κατώρθωσαν νά κάμουν οικονομίας εις τόν καιρόν των, έμποροι χρεωκοπήσαντες εις τό χρη-ματιστήριον είχομεν μάλιστα και ένα καθηγη-τήν γυμνασίου, ό όποιος, άν του έπρόσφερες έν ποτήριον, σου άπήγγελλε προθύμως λατινικά ή στίχους τραγωδιών, κατ' έκλογήν σου. Όλοι αυ-τοί δέν ειμπορούν βέβαια νά διαγωνισθούν διά τό βραβείον Μοντυών, αλλά διά τήν πτωχίαν των τοίς συνεχωρούντο τά έλαττώματά των, και ή εύθυμία παρηγόρει τήν πτωχίαν. Ήμην πτωχός και εγώ, αλλά εύθυμος όπως όλοι. Και εις τόν βόρβορον άκόμη τών δρόμων εύύλαξα τήν ιδέαν ότι τίποτε δέν ατιμάζει εξ όσων ειμπορούν νά είνε ώφέλιμα εις τήν πατρίδα. «Γεροπέτρε, έλε-γον, μετά τό σπαθί τό σφυρί, μετά τό σφυρί ή σκούπα' καταβαίνεις, γέρο μου, αλλά πάντοτε χρησιμεύεις διά κάτι εις τήν πατρίδα».

— Έν τούτοις παρητήσατε επί τέλους τό νέον σας επάγγελμα; προσέθηκα.

— Διά νά τό αλλάξω μόνον, γείτονά μου' οι οδοκαθαρισται σπανίως έχουν τούς πόδας των γεγυούς, και ή ύγρασία μου άνανέωσε όλίγον κατ' όλίγον τούς πόρους του άληθινού μου ποδός. Δέν ειμπορούν πλέον νά τρέχω με τούς άλλους οδο-καθαριστάς' ήναγκάστην νά καταθέσω τά όπλα. Ίδου δύο μήνες άφ' ότου έπαυσα νά εργάζωμαι ύπέρ της υγείας τών Παρισίων. Κατ' αρχάς επα-ραζαλίστην! Άπό τά τέσσαρα μέλη μου μόνον ή δεξιά μου χείρ μου έμενε, αλλά και αυτή είχε χάσει τήν δύναμίν της. Άφ' ού έδοκίμασα όλί-γον άπ' όλα, εξέλεξα τά χαρτόνια, και τώρα κατασκευάζω θήκας διά τά λοφία της έθνοφυλα-κίης. Είνε έργον όχι πολύ επικερδές, αλλά τό ό-ποιον εκαστος ειμπορεί νά κάμη. Σηκονόμενος εις τας 4 και εργαζόμενος έως εις τας 8 κερδίζω έ-ξήντα πέντε λεπτά! Διά τήν τροφήν και τό ενοί-κίον μου εξοδεύω πενήντα' μου μένουν και δέκα πέντε λεπτά δι' έκτακτα έξοδα. Είμαι λοιπόν εύ-τυχεύστερος από πολλά βασίλεια, άφ' ού κατορ-θώνω νά φέρω εις ίσοζύγιον τόν προϋπολογισμόν μου, εξακολουθώ δέ και πάλιν νά ύπηρετώ τήν πατρίδα, διότι τή προμηθεύω θήκας διά τά λοφία της.

Ταυτα ειπών ό Γεροπέτρος με προσείδε γελών, και ή μεγάλη του ψαλίσ ήρχισε νά κόπη τό πρά-σινον κιστόχαρτον τών θηκών του.

Έμεινα συγκεκινημένος και σύννοος.

Και άλλο μέλος της ιεράς φάλαγγος, ήτις έν τή μάχη του βίου βαδίζει προς τά πρόσω προς παράδειγμα και σωτηρίαν του κόσμου! Έκαστος τών γενναίων τούτων στρατιωτών έχει τήν πολε-μικήν του κραυγήν! Ούτος μέν τήν πατρίδα, έ-κείνος τήν οικογένειαν, ό άλλος τήν ανθρωπότη-τα' άλλ' όλοι ακολουθούσι τήν αυτήν σημαίαν, τήν σημαίαν της άρσιώσεως. Τό ν' αγαπά τις τι ύ-πέρ εαυτόν, ιδού τό μυστήριον παντός ό,τι μέγα. Τό νά δύναται τις νά ζή εκτός της προσώπιό-τητός του, ιδού ό σκοπός πάσης γενναίας όρμης!

A. Π. Κ.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΣΕΓΑΙΕΡ

[Μυθιστορία Ίουλιου Σκινώ].

Συνέχεια 181 σελ. 720.

Κατ' αρχάς ό μικρός Σταμπλή έφάνη άνεπί-δεκτος άνατροφής' όχι διότι τώ έλειπεν ή εύ-φυία και ή εύμάθεια, αλλά διότι ήτο έν τών ά-τιθάσων εκείνων φύσεων, εις ός ή προς τήν ά-ταξίαν ροπή καταπνίγει πάσαν δεξιότητα. Ό-θεν τρεις παιδαγωγοί, άλλήλους διαδεχθέντες, εξήντησαν τήν ύπομονήν των και άπαυδήσαν-τες εκ της άεννάου πάλης τόν άφηκαν, άφού πρώτον έχασαν και αυτοί τήν τέχνην των. Ά-πελισθείς επί τέλους και αυτός ό Σταμπλή, άπεράσισε νά θέση αυτόν οικότροφον εις τι τών λυκείων έν Παρισίαις, ελπίζων ότι ό ζηρός άρτος, αι τιμωρίαι και ή στρατιωτική πειθαρχία, ή έ-πικρατούσα τότε εις τά σχολεία, ήθελον επί τέ-λους διορθώσι τόν μικρόν εκείνον τύραννον. Άλλ' ό άποχωρισμός δέν έγένετο άνευ σπαργμοού, δι-ότι ό Βερνάρδος, καιτοι τοιοϋτος ών, ήτο ή χαρά, ή ύπερηφάνεια και ή λατρεία της μητρός του' και ότε έφθασεν ή ώρα της άναχωρήσεως, ή καλή γυνή ήσθάνθη τήν καρδίαν της βαγίζομένην' έ-λαβε τό τέκνον της εις τας άγκάλας της και θλίβουσα αυτό τό ένηγκαλίσθη με τό προαισθημα ότι δέν θά τό επανιδή πλέον.

Και άληθώς ή άτυχής μήτηρ δέν επανείδε τό τέκνον της' ή υγεία της εξησθένει επαισθητώ-ς, διότι συνεισισμένη, ως ήτο, εις τόν εργατικόν βίον επασχε μένουσα άργή. Και τήν μέν ήμέραν επλανάτο έντός τών αίθουσών, ως ψυχή έν τώ άδη, τήν δέ νύκτα, εάν τή επήρχετο ένίοτε ό ύ-πνος, έβλεπε πάντοτε εις τό όνειρόν της τήν μαρ-κησίαν ζητούσαν έλεημοσύνην πρό της θύρας του μεγάρου της. Μόνος ό Βερνάρδος της έδιδε περί αυτήν ζωήν, ραιδρότητα και κίνησιν' όθεν άφ' ό-του ή οικία επασεν άντηχοΰσα εκ τών εδύμων κραυγών του, άφ' ότου ή θεθλιμμένη μήτηρ δέν ήσθάνετο πλέον πλησίον της τό μικρόν της τέ-κνον, ύπερ τήν εξάλιζε και τήν διασεδάζε, κατα-λήφθη υπό μαρασμού και μελαγχολίας. Ό σύζυ-γός της δέν παρετήρησε τούτο άμέσως, διότι είχε

διατηρήσει τήν δραστηριότητα και τας εργατι-κάς του εξεις' σπανίως λοιπόν έμενε εις τόν οι-κον και πάντοτε εύρίσκετο εις τούς άγρούς και τας επαύλεις επισκεπτόμενος τά κτήματά του και επιβλέπων τά πάντα ό ίδιος, ένίοτε δέ ή εύ-χαριστήσίς του ήτο νά κυνηγή τούς λαγούς και τας πέρδικας έντός τών δασών, ένθα οι προπά-τορές του εύύλαττον άλλοτε τό κυνήγιον τών εύπατριδών κυρίων των. Τέλος όμως παρετήρησε τήν μελαγχολίαν της συζύγου του.

— Τι έχεις; τή έλεγεν ένίοτε, διατί δέν είσαι εύθυμος; τί θέλεις; όμιλήσέ μου επί τέλους, τί σου λείπει;

— Άλλοίμονον! άπεκρίνετο ή θεθλιμμένη γυ-νή, μου λείπει ό άπλοικός βίος, τόν όποιον εζώ-μεν άλλοτε' ήθελον νά άμείλω πάλιν τας άγε-λάδας μας και νά κατασκευάζω τό βούτυρόν μας' ήθελον νά μαγειρεύω τό φαγητόν των ποιμένων μας και τών ύπηρετών της επαύλειος' ήθελον νά επανιδω τόν μικρόν μου Βερνάρδον' ήθελον νά ειμ-πορούσα πάλιν νά φέρω έδω καθ' εκάστην πρωίαν τό άφρόγαλα, τά αυγά και τό άχνίζον γάλα. Έν-θυμείσαι, Σταμπλή, πόσον ή κυρία μαρκησία ή-γάπα τό άφρόγαλά μου; Τις ήξεύρει εάν ή αγα-πητή μου κυρία τρώγει πλέον τόσον καλόν!

— Μπα, μπα, άπήντα ό Σταμπλή, τό άφρό-γαλα είναι παντού καλόν' έσο ήσυχος, ή κυρία μαρκησία ουδένος στερείται, διότι ό μαρκησίος δέν έφυγεν άπ' έδω με τας χείρας κενάς, και στοι-χηματίζω ότι έχει μαζί του περισσότερα χρυσά λουδοβίκεια παρ' όσα έχομεν ήμεις παλαιά τάλ-ληρα. Έάν δέν ήδυνήθη νά πάρη έντός του χαρ-τοφυλακίου του και τό μέγαρόν του, τόν κηπόν του και τά κτήματά του, τί δυνάμεθα νά κά-μωμεν; μήπως πταίομεν ήμεις; Πρέπει νά ήσαι λογική' όσον δέ διά τόν Βερνάρδον σου, θά τόν επανιδής' ό μικρός μας μάγκας δέν απέθανε' νο-μίσεις ότι θά ήτο καλλίτερον, άντι νά τόν στεί-λωμεν νά σπουδάση και γείνη άνθρωπος, νά τόν αφήνουμεν έδω διά νά χαλά τó θέρος τας φωλεάς των πτηνών, και τόν χειμώνα νά παίζη με τά πτωχόπαιδα του χωρίου, κτυπούμενος και κτυ-πών με σφαίρας από χιόνα;

— Άφες αυτά, Σταμπλή' δέν είναι έδω ή θέ-σις μας, και ή ήμέρα, καθ' ήν αφήσαμεν τήν έ-παυλίαν μας, ήτο κακή ήμέρα.

Εις τας λέξεις ταύτας, τας επαναλαμβανόμε-νας εις εκάστην όμιλίαν της συζύγου του, ό Σταμπλή ύψωνε τούς ώμους και άνεχώρει δυση-ρεστημένος. Έν τούτοις τό κακόν επηύξανεν ά-διακόπως' διότι ασθενής τό πνεϋμα και ύπέρ τό δέον εύσυνειδήτος, ως ήτο ή άτυχής γυνή, κα-τήνησεν επί τέλους νά σκέπτηται μετά τρόμου, ότι ίσως ό σύζυγός της τήν ήπάτησεν' ίσως όλη εκείνη ή περιουσία δέν είχε κερδηθη τόσον τιμί-ως, όσον έλεγεν, ότι, πιθανόν, τό μέγαρον άπε-κτήθη δι' ατίμων κερδών, μέχρις ού ή άνησυχία

και ή εις τό αυτό άντικείμενον αδιάλειπτος του πνεύματος συγκέντρωσις έφεραν αυτήν από της άμφιβολίας εις τήν πεποίθησιν, από της άπλής ύπονοίας εις τήν τύψιν του συνειδότης, και έκτοτε ή ιδέα, ότι ό σύζυγός της εκλεψε και άπεγύμνωσε δι' άπάτης τούς κυρίους του, τήν εβασνίζεν ά-διακόπως και μετ' όλίγον κατήνησεν μονομανία ουδ' επί στιγμήν αφήνουσα αυτήν ήσυχον. Είς μά-την ό σύζυγός της προσεπάθησε νά τή αποδείξη ότι ήτο παραφροσύνη τό νά σκέπτηται ούτω' ή παραφροσύνη αυτή εδεινούτο άδιακόπως, μέχρις ού ό Σταμπλή, όστις παρ' όλίγον νά χάση τόν νοϋν του εκ της θλίψεως, ήναγκάσθη νά τήν θέση ύπό περιορισμόν και νά επαγρυπνή επ' αυτής. Διότι, όπου και άν επήγαινε, επανέλαμβανεν, ότι ό σύζυγός της, αυτή και ό υίός της ήσαν οικο-γένεια κλεπτών και καταχραστών. Τέλος δ' ά-πέθανεν έν άπεριγράπτω του πνεύματος εξάψει, νομίζουσα ότι ήκουε τήν χωροφυλακήν καταφθά-νουσαν όπως τήν συλλάβη, και εξορκίζουσα τόν σύζυγον της νά αποδώση εις τόν μαρκησίον τό μέγαρον και όλα τά κτήματά του, προσθέτουσα έν τή τελευταία στιγμήν ότι εύτυχής θά ήτο, εάν δυνηθη ούτω νά σώση τήν κεφαλήν του από της λαμητόμου και τήν ψυχήν του από τό πυρ της κολάσεως.

Ό Σταμπλή, ακριβώς είπειν, δέν ήτο πνεϋμα ισχυρόν' όθεν ό θάνατος της συζύγου του εδύθη-σεν αυτόν εις βαθυτάτην θλίψιν και κατέλιπεν αυτόν έντυπώσις παραδόξου. Καιτοι εύχαρίστως εδείκνυε περιφρόνησιν τινά προς τήν τάξιν των ευγενών, διετήρει όμως πάντοτε κατά βάθος αί-σημά τι σεβασμού προς τούς κυρίους, ούς είχαν άντικαταστήσει' εξετάζων δέ εαυτόν, εύρισκε μέν τήν συνειδήσιν του καθαρωτάτην, άλλ' έν τού-τοις δέν ήδύνατο ένίοτε νά άναμνησθη αυτόν χωρίς νά αισθανθη ταραχήν τινά. Βαθμυδόν όμως, ότε αι πρώται εκείναι έντυπώσις του θανάτου διελύθησαν, ήρχισε νά ζή ως και πρότερον, και μετέφερε προς τόν άπόντα υίόν του όλας του τας σκέψεις και όλην του τήν φιλοδοξίαν.

Ό Βερνάρδος, δεκαεξαετής γενόμενος, επερά-τωσε τας σπουδάς του και επανήλθεν εις τόν πα-τρικόν του οίκον. Ήτο τότε νεανίας ευειδής, ύ-ψηλός τό άνάστημα και βελόνος' ή σφριγώσα καρ-διά του, τό φλογερόν του βλέμμα είχαν τήν ζωη-ρότητα της ηλικίας του, ζωηρότητα, ήν εξήπτον έτι μάλλον αι πολεμικαι τάσεις της εποχής εκείνης, της όργώσης προς τήν δόξαν και τας νί-κας. Μέχρι της επανόδου του Βερνάρδου ό έν τώ μεγάρω βίος ουδέν διέφερε του ήσυχου βίου της επαύλειος' άλλ' από της αφίξεως αυτού τά πάντα έλαβον νέαν φάσιν. Διότι ό νεανίας, ξένος ών προς όσα είχαν συμβη, ένθυμείτο άμυδρώς μόνον τούς Λασσεγαιερ και είχε συγκεχυμένη μόνον ιδέαν των περιστάσεως, δι' ών ό πατήρ του είχε πλουτήσει' όθεν ήδύνατο νά άπολαύη των αγα-

θῶν τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς θέσεώς του ἄνευ ἀνησυχίας, ἄνευ ἐλέγχου. Νέος ὢν εἶχεν ὄλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς νεότητος, ἠγάπα τὸ κυνήγιον, ἐξήντηλε πολλοὺς ἵππους καὶ ἐξέπληξε τὸν τόπον διὰ τῆς πολυτελείας τῶν ὄχημάτων του· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐξώδευσεν ἀφειδῶς τὴν πατρικὴν περιουσίαν, τοῦτο δὲ πρὸς μεγάλην χαρὰν τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις ὑπερηφάνως διέβλεπεν εἰς τὰς ἐξέσεις τοῦ υἱοῦ του τοὺς τρόπους μεγάλου κυρίου. Τὰ πάντα ἐδαινον λοιπὸν κατ' εὐχὴν, ὅτε πρῶταν τινὰ ὁ Βερνάρδος ἤλλαε νὰ εὕρῃ τὸν πατέρα του, πρὸς ὃν ὠμίλησεν οὕτω·

— Πατέρα, σὲ ἀγαπῶ καὶ θὰ ἦμην εὐτυχὴς νὰ ζῶ πάντοτε πλησίον σου· ἀλλὰ ἡ ζωὴ αὐτὴ μὲ στενοχωρεῖ φοικατὰ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἀφήσω. Τί νὰ κάμω; εἶμαι δεκαοκτῶ ἐτῶν καὶ θεωρῶ ἐντροπὴν μου νὰ καίω τὴν πυρίτιδά μου διὰ τοὺς λαγωούς, ἐνῶ δύναμαι νὰ τὴν καύσω πρὸς δόξαν τῆς Γαλλίας. Ὁ βίος ἐδῶ μὲ στενοχωρεῖ, μὲ φονεύει· εἰς τὸν ὕπνον μου βλέπω τὸν αὐτοκράτορα ἔριππον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λεγεῶνων του, καὶ ἐξυπνῶ αἰφνιδίως νομίζων ὅτι ἀκούω ἐκπυροκροτήσεις τηλεβόλων. Ἐφθασε λοιπὸν ἡ ἡμέρα νὰ πραγματοποιήσω τὰ ὄνειρά μου. Προτιμᾷς ἀρὰ γε νὰ μὲ ἴδῃς νὰ περῶ τὴν νεότητά μου εἰς ματαιαῖς διασκεδάσεσι; Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, πρέπει νὰ ὑπερηφανεύσαι διὰ τὴν ἀγάπην σου· μὴ κλαίεις, ἀλλὰ μάλλον χαίρε συλλογιζόμενος ὅποιαν χαρὰν θὰ αἰθανθῆς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου. Ὡ! ὅποια χαρὰ ἀληθῶς! ὅποια ἠδονή! θὰ ἐπανέλθω λοχαγός, θὰ κρεμάσω τὸν σταυρὸν τῆς τιμῆς ὑπεράνω τοῦ προσκεφαλαίου σου καὶ τὸ ἐσπέρας καθήμενος πλησίον σου, παρὰ τὴν ἐστίαν, θὰ σοὶ διηγοῦμαι τὰ κατορθώματά μου.

Καὶ ὁ σκληρὸς ἀνεχώρησεν· οὔτε αἱ προτροπαὶ, οὔτε τὰ δάκρυα, οὔτε αἱ ἱκεσίαι ἴσχυσαν νὰ τὸν κρατήσουν, διότι τοιοῦτοι ἦσαν ὅλοι τότε· καὶ μετ' ὀλίγον αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἐφθικαν ὡς ἐκθέσεις ἐπίσημοι ἀποπνεύσαι ὄλαι τὴν ὄσμην τῆς πυρίτιδος· ὄλαι γεγραμμένα τὴν ἐπιούσαν μάχης τινός. Καταταχθεὶς ὡς ἐθελοντὴς εἰς σύνταγμα τι τοῦ ἵππικοῦ, ἐγένετο ὑπαξιωματικὸς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βάγγραμ, διεκρίθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ προσεδιβάθη εἰς ἀξιωματικόν. Ὡθυόμενος οὕτω ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς δόξης, ἐσπευδε γοργῶ τῶ βήματι πρὸς τὰ πρόσω, καὶ ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν ἀποδειξάντων κατὰ τὸν Puisse, ὅτι ἐν ἔτος πείρας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀποκτεθείσης ἀναπληροῖ κάλλιον· ὄλας τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰ εἰς τὰς πλατείας γυμνάσια. Ἐκάστη ἐπιστολὴ τοῦ Βερνάρδου ἦτο ὕμνος πρὸς τὸν πόλεμον καὶ πρὸς τὸν ἥρωα, πρὸς τὸν ἠμίθεον, τὸν ἐμπνεόντα καὶ διευθύνοντα αὐτόν. Ὅτε δὲ, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1811, τὸ σύνταγμα τοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, χρησιμοποιοῦν ἡμερῶν τινῶν ἄδειαν, ἔδραμε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν

γέροντα πατέρα του. Ὡ, πόσον θελκτικὸς ἦτο φέρον τὴν στολὴν τοῦ ὑπολοχαγοῦ τῶν Οὐσσάρων! ὁ κυανὸς μανδύας του μὲ τοὺς ἀργυροὺς κροσσούς ἤρμοξε θαυμασίως εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ραδινὸν ἀνάστημά του. Ἐπὶ τῶν ὤμων του ἔφρεν ὑπερηφάνως τὸν πλούσιον μανδύαν του· τὰ ροδόχροα χεῖλη του ἐμειδίαν χαριέντως ὑπὸ τὸν μέλανα μύστακά του· τὸ δ' ἐπιβλητικὸν αὐτοῦ ὕψος ἐπηύξανε ἐτι μάλλον τὸ παρὰ τὸ πλευρὸν ἀνηρτημένον ξίφος του καὶ ὁ ἦχος τῶν ἐκ τοῦ ἀρνωποῦ βαδίσματός του ἠχούτων περυσιστῆρων του!

Ὁ Σταμπλῆ ἐθεώρει αὐτὸν ἀπαύστως μετ' ἀπλοϊκοῦ θαυμασμοῦ, κατεφίλει τὰς χεῖράς του καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο τὸ τέκνον του.

Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀστὴρ, ὡς ἥλιος περὶ τὴν δύσιν του, διέχυνεν ἤδη τὴν ζωηροτέραν του λάμψιν, ὅτε φοικαίσις ἀκουσία διεπέρασεν αἴφνης τὴν καρδίαν τῆς Γαλλίας· διότι στρατὸς ἐκ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐν οἷς ἡ Γαλλία ἠρίθμει διακοσίας ἐβδομηκοντα χιλιάδας ἐκ τῶν ἀδρειστατῶν τέκνων τῆς, διέβη τὸν Niemen, ὅπως κλονίσῃ τὴν Ἀγγλίαν πλῆττων τὰ παγετώδη σπλάγγνα τῆς Ρωσίας. Τὸ σύνταγμα τοῦ Βερνάρδου ἀπετέλει μέρος τῆς ἐφεδρείας τοῦ ἵππικοῦ, τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Murat. Εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Σταμπλῆ ἐφθασεν ἐπιστολὴ χρονολογούμενη ἐκ Βιλνας, ἣν ἠκολούθησεν ἄλλη, δι' ἧς ὁ Βερνάρδος ἀνηγγέλθεν ὅτι εἶχε γίνε ἴλαρχος μετὰ τὴν μάχην τῆς Βολοντίας· βραδύτερον ἐφθασε καὶ τρίτη ἐπιστολὴ, καὶ πλέον οὐδὲν. Μάτην αἱ ἡμέραι, αἱ ἐβδομάδες, οἱ μῆνες παρήρχοντο· οὐδεμία εἰδήσις! Ἐγνώσθη μόνον ὅτι κατὰ τινα μάχην, τὴν φοβερωτέραν τῶν νεωτέρων χρόνων, μάχην συμβῆσεν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μόσχας, ἡ νίκη ἐστοίχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν ζῶν ἔικοσι χιλιάδων ἀνδρῶν· ἔικοσι χιλιάδες φονεμένοι καὶ οὐδεμία ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ Βερνάρδου!

Ὁ αὐτοκράτωρ εὐρίσκειτο εἰς Μόσχαν, ἀλλὰ διατί δὲν ἔγραψεν ὁ Βερνάρδος; Ἐν τούτοις ὁ Σταμπλῆ ἠλπιζεν ἀκόμη καὶ προσεπάθει νὰ παραγορηθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ Κρεμλίνου μέχρι τοῦ μεγάρου Λασεγλιερ ἡ ἀπόστασις ἦτο μεγίστη, πιθανὸν δὲ ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία νὰ μὴ ἐξετελεῖτο τακτικῶς καὶ μάλιστα ἐν καιρῶ πολέμου.

Ἐν τούτοις θλιβεραὶ εἰδήσεις διαδίδονται· μετ' ὀλίγον αἱ ἀόριστοι ἐκεῖνοι φῆμαι μεταβάλλονται εἰς κραυγὰς ἀπελπισίας, καὶ ἡ πενθοῦσα Γαλλία ἀριθμεῖ μετὰ τρόμου τὰ ἀπολειφθέντα λείψανα τῶν λαμπρῶν λεγεῶνων τῆς. Τί συνέβαινεν εἰς τὸ μέγαρον; Οἴμοι! Ὅ, τι συνέβαινεν εἰς ὄλας τὰς σπαραττομένης καρδίας, τὰς ἀναζητούσας τὰ τέκνα τῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, ἃς εἶχον ἀραιώσει τὰ μυδροβόλα καὶ οἱ παγετοὶ τῆς Ἀρκτου!

Ὁ Σταμπλῆ ἀπεράσις τότε νὰ ἀποταθῇ πρὸς

τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς τύχης τοῦ Βερνάρδου, ἡ δὲ ἀπάντησις δὲν ἐβράδυνεν· «Ὁ Βερνάρδος ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην τῆς Μόσχας».

Ἡ θλίψις δὲν φονεύει τὸν ἄνθρωπον· ὅθεν καὶ ὁ Σταμπλῆ δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐγήρασε κατὰ εἰκοσιν ἔτη· ἀπὸ τινος δὲ χρόνου ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς εἶδός τι μαρμαροῦ μικρὸν διαφέροντος τῆς ἠλιθιότητος· οἱ κάτοικοι τὸν ἀπῆντων πολλάκις πλανώμενον εἰς τοὺς ἀγρούς ἐν μέσῳ τοῦ καύσανος ἢ ἐν καιρῶ βροχῆς, ἀσκεπῆ, ἀφρονημένον καὶ μειδιῶντα τὸ ἀόριστον ἐκεῖνο καὶ ἀπαθὲς μειδίαμα, ὅπερ ἐμποεῖ ἀλγενοτέραν ἐντύπωσιν ἢ τὰ δάκρυα καὶ οἱ ἠθῆνοι. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον συνῆλθε, κατήντησε νὰ ἐνοήσῃ πράγμα τι, διαφυγὸν μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν του· ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶχεν οὔτε φίλους, οὔτε οἰκείους, καὶ εὐρίσκειτο μόνος εἰς τὸν κόσμον· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τῷ ἐφάνη προσέτι ὅτι ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας. Καὶ ἀληθῶς οὕτως εἶχε· διότι ἐν ὄσῳ, διαρκούσης τῆς τρομοκρατίας, ὁ Σταμπλῆ ἐξηκολούθει ζῶν μετριοφρόνως εἰς τὴν ἐπαυλίαν του, οὐδεὶς εἶχε προσέξει εἰς τὰς συνεχεῖς ἀγορὰς τῶν γαιῶν καὶ εἰς τὴν αἰφνιδίον αὐξήσιν τῆς περιουσίας του· ἅμα ὅμως ἡσυχώτεροι ἡμέραι διεδέχθησαν τὰς φοβεράς ταραχὰς, καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς τῆς ἐπαύσεως ἐγκατεστάθη ἀναφανδὸν εἰς τὸ μέγαρον, τότε ἡ περιέργεια καὶ ἡ προσοχὴ τοῦ κόσμου ἐκινήθησαν. Τέλος, ὅτε οἱ τίτλοι καὶ τὰ οἰκόσημα ἀνεφάνησαν ὡς συντόριμα ναυαγίου ἐπιπλεύσαντα μετὰ τὴν τρικυμίαν, τότε πανταχόθεν ἠγέρθησαν κραυγαί, ὕβρεις καὶ συκοφαντίαι κατὰ τοῦ νέου κυρίου τοῦ μεγάρου. Καὶ τί δὲν ἐλέγετο! Οἱ μὲν ἐβεβαίουν ὅτι εἶχε κλέψει, ἀπογυμνώσει καὶ ἐκδιώξει τοὺς κυρίους του, οἱ δὲ ὅτι ἦτο μυστικὸς ὑπάλληλος τοῦ μαρκησίου καὶ τῆς μαρκησίας, καὶ ὅτι λαβὼν παρ' αὐτῶν χρήματα, ὅπως ἐξαγοράσῃ τὸ προγονικὸν αὐτῶν μέγαρον, κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν καὶ ἠρνεῖτο νὰ τοῖς τὸ ἀποδώσῃ. Οἱ εὐσπλαγγχοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἵτινες κατὰ τὸ 1793 ἤθελον εὐχαρίστως ἴδει τὴν κεφαλὴν τοῦ μαρκησίου πίπτουσαν ὑπὸ τὴν λαμπρότομον, ἤρχισαν νῦν νὰ ἐξυμνῶσι τὰς ἀρετὰς του καὶ νὰ ἠρνώσιν ἐπὶ τῇ ἐξορίᾳ του. Καὶ οἱ μὲν ἀνόητοι καὶ κακοὶ ἔχαιρον, διότι εἶχον οὔτως ἀφρομῆν νὰ φλυαρῶσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτῶν τῶν τιμῶν τὰ ὄμματα ἡ διαγωγὴ τῆς οἰκογενείας Σταμπλῆ ἦτο τοῦλάχιστον ὑποπτος. Τέλος ὁ θλιβερὸς θάνατος τῆς συζύγου του, οἱ ἐλεγχοὶ οἱ βασανίσαντες αὐτὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς, ἔδιδον βᾶσιν καὶ εἰς τὰς ὕβριστικωτέρας τῶν ὑποθέσεων. Ἄλλ' ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, ἣν ἐπεδείξατο ὁ Βερνάρδος κατὰ τὴν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον διαμονὴν του, ἐκορύφωσαν τὸν φθόνον, καὶ τοῦτο

ἦτο καθ' ὅλον τὸ Poitiers καὶ εἰς τὰ περίχωρα τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς συνδιαλέξεως. Τέλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θλιβερὸς θάνατος τοῦ νεκρίου ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις κακολογίας· διότι οἱ πλειστοὶ ἀνεγνώρισαν δῆθεν ἐν αὐτῷ τὴν θείαν δίκην, τὴν τιμωροῦσαν τὸν ἐνοχον πατέρα, τινὲς δὲ μάλιστα προσέθετον, ὅτι ἡ τιμωρία αὕτη ἦτο ἀναλόγως μικρά· ὅθεν ἀντὶ νὰ λυπηθῶσι τὸν ἀτυχῆ Σταμπλῆ, ἀντὶ νὰ συμπαθήσωσι πρὸς τὸ ἄλγος του, ἔλαβον ἀπ' ἐναντίας τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ὡς νέαν ἀφρομῆν κακολογίας.

Καὶ ἐνόσω μὲν ἔζη ὁ Βερνάρδος, ὁ Σταμπλῆ κατεχόμενος ὄλος ὑπὸ τῆς στοργῆς καὶ τῆς πατρικῆς ὑπερηφανείας, οὔτε εἶχε παρατηρήσει τὴν κατ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαν ἀποδοκιμασίαν, οὔτε εἶχε κἄν φαντασθῆ ὅτι ἐκακολογεῖτο. Οὕτω συμβαίνει πάντοτε· ὁ κόσμος θορυβεῖται, σχολιάζει, κακολογεῖ, ἐνῶ οἱ ὄντες τὸ ἀντικείμενον ὄλου τούτου τοῦ θορύβου ζῶσιν ἡσυχοὶ καὶ εὐδαίμονες, μὴ ὑποπεύοντες τὴν τιμὴν, ἢν ὁ κόσμος τοῖς κάμνει. Ἄλλ' ὅτε ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ του, τοῦ υἱοῦ του, ὅστις ἦτο τὸ πᾶν δι' αὐτόν, ὁ ἀτυχὴς γέρον ἐστρεψε περὶ ἑαυτὸν τὰ τεύλιμμένα βλέμματα του, ἀλλὰ δὲν ἀπῆντησεν οὔτε φιλικὴν χεῖρα τεινομένην πρὸς αὐτόν, οὔτε καρδίαν μετέχουσαν τοῦ ἄλγους του, οὔτε πρόσωπον συμπαθές. Τότε ἐνόησεν ἐπὶ τέλους, ὅτι πέριξ αὐτοῦ ὕπηρχε κύκλος ἀποχωρίζων αὐτὸν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Καὶ τῷ ὄντι, οἱ μὲν χωρικοὶ τοῦ τὸν ἠχθροῦντο, διότι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς τάξεώς των, οἱ δ' εὐγενεῖς τῶν περιχώρων τῷ ἔστρεπον τὰ νῶτα, μὴ ἀνταποδίδοντες αὐτῷ οὐδὲ τὸν χαιρετισμὸν του· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδιὰ τὸν ἐλιθοβόλουσαν καὶ τὸν ὕβριζον· καὶ συνέβη αὐτῷ πολλάκις, ἐνῶ διέβαινε διὰ τοῦ χωρίου, ν' ἀκούσῃ νὰ λέγασιν μεταξύ των· «Ἴδοὺ ὁ ἄθλιος Σταμπλῆ, ὅστις ἐπλούτησεν ἀπογυμνώσας τοὺς κυρίους του!» Ὁ Σταμπλῆ διήρχετο λοιπὸν μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς δεδακρυμένους. Ὁ νοῦς του, ὅστις ὑπὸ τὸ διπλοῦν βᾶρος τοῦ γήρατος καὶ τῆς θλίψεως εἶχεν ἐπαισιητῶς ἐξασθενήσει, κατέπεσεν ἐτι μάλλον ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς περιφρονήσεως, καὶ ἡ συνειδήσις του, ἥτις ποτὲ δὲν ἦτο ἐντελῶς ἡσυχος, ἤρχισε πάλιν νὰ ταράττηται· ὅθεν ἐντὸς τοῦ πολυτελοῦς μεγάρου του, ἐντὸς τῶν ἀπεράντων κτημάτων του, ἔζησε μόνος, ἐλεεινὸς καὶ περιφρονημένος.

[Ἔπεται συνέχεια]

ΑΡΧΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1879 ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου ἀνέρχεται εἰς 1,679,470 κατοίκους. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, παραβαλλόμενος πρὸς τὸν διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 1870 ἐξακριβωθέντα 1,457,894, παρουσιάζει αὐξήσιν κατὰ 221,576 ἄτομα, ἥτις ἀναλογεῖ εἰς ἔτησίαν αὐξήσιν 24,651 ἀτόμων, ἦτοι ὡς 1.69 τοῖς 100.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ «FIGARO»

Ἐν τῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ ἔτους τούτου τῆς γνωστῆς παρισινῆς ἐφημερίδος «Figaro» δημοσιεύεται λεπτομερῆς ἀνάλυσις τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ μεγάλου τούτου δημοσιογραφικοῦ ὄργανου, ἧς τὰ κυριώτερα ὡς ἱκανῶς ἐνδιαφέροντα σταχυολογοῦντες μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

Τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφημερίδος διεξάγουσι τρεῖς διευθυνταὶ οἱ καὶ διαχειρίζονται συνάμα, ἕτεροι δὲ τρεῖς εἰσὶν οἱ ἐργαζόμενοι ὡς γραμματεῖς τῆς Διευθύνσεως.

Προσωπικὸν τῆς συντάξεως.—Ἡ ὕλη τῆς ἐφημερίδος εἶνε, ὡς εἶκτε, διηρημένη εἰς πολλὰ κεφάλαια, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσὶν ὀρισμένοι ἴδιοι συντάκται, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἔχει ὡς ἔπεται: Κύριζ ἄρθρα, συντάκται 7. — Πολιτικαὶ εἰδήσεις καὶ διάφορα, συντάκται 5. — Πρακτικὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας 5. — Πινακίδες (Carnet) 1. — Ποικίλα ἀρθρίδια 8. — Τὰ τῆς ἡμέρας 1. Εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου εἶνε ἀνατεθειμένη καὶ ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ ἀλλοδαποῦ τύπου διὰ τῆς συνεργασίας πολλῶν μεταφραστῶν. — Ἀνταποκριταὶ μόνιμοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ 8. Πλὴν τούτων ἡ ἐφημερίς κέκτηται καὶ ἄλλους ἀνταποκριτὰς, οὓς ἐκπέμπει ἅμα παρουσιασθείσης σπουδαίας τινὸς περιστάσεως. — Ἀγροτικὰ 1. — Ἐπιστημονικὰ 1. — Δικαστικὰ 1. — Βιβλιογραφία 1. — Εἰδήσεις εἰς κύριος συντάκτης βοηθούμενος ὑπὸ 3 ἄλλων καὶ ἔχων εἰς τὴν διάθεσίν του 4 συλλέκτας εἰδήσεων (reporters). — Δημόσια συναθροίσεις 1. — Τηλεγραφήματα 1. — Μουσικαὶ συναυλῖαι καὶ θεάτρα 4. — Ἴπποδρόμιον 1.

Πλὴν τούτων ἡ ἐφημερίς ἐπασχολεῖ κατ' ἔτος 4 ἢ 5 μυθιστοριογράφους εἰς σύνταξιν τῶν ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι αὐτῆς δημοσιευομένων μυθιστορημάτων, πρὸς δὲ τούτοις πλείστους ὅσους ἐκτάκτους οὕτως εἰπεῖν συντάκτας, ἢ παρεργάτας, φίλους τῆς ἐφημερίδος.

Σύνταξις τοῦ φύλλου τῆς ἡμέρας. Τὴν 2αν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν οἱ συντάκται τῆς ἐφημερίδος ἀρχοῦνται πάντες τῆς ἐργασίας. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας εὐρίσκονται εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν, οἱ μὲν ἐν τῷ θεωρείῳ τῶν δημοσιογράφων, οἱ δὲ ἐν τοῖς διαδρόμοις καὶ ταῖς αἰθούσαις τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων, τείνοντες τὸ οὖς πανταχοῦ, λαμβάνοντες σημειώσεις, διαλεγόμενοι δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ περὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ παρασκευάσωσιν ὅσον ἔνεστι πληρυστέραν τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν συγκομιδὴν.

Οἱ ἐπὶ τῶν εἰδήσεων, τῶν ποικίλων, τῶν λογοποιγιῶν, αὐτοὶ εὐρίσκονται ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἐφημερίδος, ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ γραφεῖῳ, δεχόμενοι τοὺς προσερχομένους ἵνα κομίσωσι τίς εἰ-

δῆσιν τινὰ, τίς εὐφυλογοῖαν ἢ λογοποιγιῶν, τὰ ὅποια πάντα ὀφείλουσι νὰ συντάξωσι καὶ τακτοποιήσωσι. Ὁ ἀρχισυντάκτης ὑποδεικνύει εἰς ἕκαστον τῶν συνεργατῶν του τὸ ἔργον τῆς ἡμέρας· αὐτὸς ἐπιθεωρεῖ, διορθοῖ, γράφει ἢ διαγράφει, τὰ ὑποβαλλόμενα αὐτῷ, καὶ ἐκλέγει τὰς τελευταίας λέξεις, αἵτινες θὰ κάμωσι τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀνατεθειμένου αὐτῷ κεφαλαίου.

Ἄλλος συντάκτης, ὁ ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν, ἀπολύει τοὺς ἀγγελιαφόρους του κατὰ πᾶσαν διευθύνσιν· ἀκίνητος αὐτὸς ἐν τῷ γραφεῖῳ του ἔχει οὕτω τὸ μέσον νὰ εὐρίσκηται πανταχοῦ, αὐτὸς δὲ καὶ ἐξελέγηται τὰς πληροφορίες, ἃς οἱ συνεργάται αὐτοῦ, αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἐπὶ τόπου παραστάσεως, ἐκόμισαν αὐτῷ.

Ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὁ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν παρίσταται εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἧς ἀφήγησιν ὀφείλει νὰ παραδώσῃ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν κάμνει τὸν τακτικὸν του περίπατον διὰ τῶν θεάτρων, συνάγων ὅθεν διαβῆ πᾶσαν φήμην, πᾶσαν πληροφορίαν κυκλοφορουμένην ἐν τῷ θεατρικῷ κόσμῳ. Ὁ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἡμέρας ἀναγινώσκει τὰς παρισινὰς ἐφημερίδας, ὧν τῶν κυριωτέρων ἀρθρῶν θέλει κάμει περίληψιν, ἵνα οὕτω ὑποβάλῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας πλήρη εἰκόνα τοῦ φρονήματος τοῦ γαλλικοῦ τύπου, ἐνῶ οἱ μεταφρασταὶ ἐκμυζῶσι τὰς ξένας ἐφημερίδας. Ἄλλος τις τρέχει εἰς τὰς πρεσβείας καὶ τὰ ὑπουργεῖα, παρὰ τοῖς πολιτικοῖς ἐκείνοις, ὧν τὸ δημόσιον εἶνε ἀνυπόμονον νὰ γνωρίσῃ τὰ φρονήματα, ἄλλος παρίσταται εἰς τὰ ἵπποδρόμια, τρίτος δὲ τις ἀσχολεῖται εἰς θήραν, ἀλιεῖαν ἢ λεμβοδρομίαν ἐν τῷ Σηκουάνα, ἄγων οὕτω κατ' ἀνάγκην βίον νομαδικόν, ἐνῶ ἐκ φυσικῆς κλίσεως θὰ ἐπροτίμα νὰ οἰκουρῆ πάντοτε.

Ἐνῶ δὲ ὁλόκληρος ὁ κόσμος οὗτος ἐν Παρισίοις σκέπτεται, τρέχει, γράφει, ἐργάζεται χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἐφημερίδος, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ—ἐν Βελγικῇ, Ἀγγλίᾳ, Ἰταλίᾳ κτλ.—οἱ διάφοροι τῆς ἐφημερίδος ἀνταποκριταὶ εὐρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ ὅπως τηρῶσιν αὐτὴν ἐνήμερον εἰς τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ πόλει, ἢ ἕκαστος κατοικεῖ.

Μεταξὺ τῆς τρίτης καὶ ἑκτῆς μ.μ. εἰς τῶν διευθυντῶν δέχεται εἰς ἀκρόασιν ἕνα ἕκαστον τῶν συντακτῶν, ἐξετάζει καὶ συζητεῖ τὴν κομιζομένην αὐτῷ ὕλην, δέχεται ἢ ἀποκρούει τὸ γραφέν· εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα παραδίδονται εἰς τὸν ἀρχισυντάκτην, τὸν ταξινομῶν τῆς ὕλης, τὰ διάφορα ἄρθρα, ἅτινα πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ἐπιούσης. Τὴν ἕκτην ὥραν οἱ στοιχειοθεταὶ ἀρχίζουσι τὸ ἔργον αὐτῶν, οἱ δὲ συντάκται καταλείπουσι τὰ γραφεῖα διὰ μίαν ἢ δύο ὥρας.

Περὶ τὴν 8ην ἕκαστος ὀφείλει νὰ εὐρεθῇ πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, ἵνα διορθώσῃ τὰ πρῶτά του δοκίμια, ἀναγνώσῃ τὰς ἑσπερινὰς ἐφημερίδας καὶ

διαλεχθῆ περὶ τοῦ αὐρινοῦ φύλλου· ἀλλ' οἱ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν συντάκται ἀναλαμβάνουσι τὸ ἔργον τρέχοντες, ἐὰν μὲν εἶνε πρώτη παράστασις ἔργου τινὸς, ὅλοι εἰς αὐτὴν, ἐὰν δὲ δὲν δίδεται νέον ἔργον, εἰς διάφορον ἕκαστος θεάτρον. Ἡμίσειαν δὲ ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπανερχοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον, ἵνα προσθέσωσιν εἰς τὸ ἄρθρον αὐτῶν, εἰς τὴν ἡμερησίαν ἀφήγησιν τῶν, πᾶν τυχὸν νέον συμβάν τῆς ἑσπέρας, ἢ τινα εἰδήσιν, τὴν ὁποῖαν ἔμαθον κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν.

Τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀρχεται ἡ εἰς σελίδας ταξινομήσις τῆς ὕλης, τότε δὲ γίνεται καὶ ἡ τελευταία ἐπιθεώρησις· τὴν δευτέραν δὲ μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἢ καὶ βραδύτερον πολλάκις, ἕκαστος ἀποχωρεῖ εἰς τὰ ἴδια, ἵνα κοιμηθῇ καὶ ἀνακτῆσθῃ δυνάμεις, ὅπως τὴν ἐπιούσαν ἐπαναλάβῃ εὐθύμως καὶ ἐρωμένως τὸν ἐπίπονον αὐτὸν καὶ ἐκνευριστικὸν βίον.

Διὰ τοιαύτης ἐργασίας παρασκευάζεται ἕκαστον φύλλον τῆς περιουμένου ἐφημερίδος, δημολογητέον δὲ ὅτι οἱ ἀναγνώσται αὐτῆς ἐλάχιστα δύνανται νὰ παραπονεθῶσι διὰ τὴν ποικίλιαν καὶ τὸ διασκεδαστικὸν τῶν παρεχομένων αὐτοῖς ἀναγνωσμάτων. Κατὰ τοῦτο ὁ «Figaro» ἀμιλλᾶται πρὸς τὰς καλλίστας τοῦ εἴδους του γαλλικὰς καὶ ξένας ἐφημερίδας, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ διάδοσις αὐτοῦ αὐξάνει σημαντικῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Οὕτω, ἐνῶ κατὰ τὸ 1879 ἡ ἐκδοσις αὐτοῦ ἠῤῥησε κατὰ 8,000 ἀντίτυπα, νῦν αὐξήσῃ κατὰ 10,000 ἐγένετο τῷ 1880.

Ἴδου δὲ στατιστικὴ τις τῶν ἐκτυπομένων φύλλων τῆς ἐφημερίδος:

Ἀριθμὸς τῶν ἐκτυπομένων φύλλων. Τὸ ὅλον τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων φύλλων τοῦ «Figaro» εἶνε κατὰ μέσον ὄρον 30,295,000. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται χάρτης, ἔλκων βάρους 1,060, 325 χιλιογράμμων. Ὁ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον πληρονομένος φόρος ὑπὸ τοῦ τυπογραφεῖου ἀνέρχεται εἰς 220,547 φράγκα ἐτησίως, πλὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ πληρονομένου κατὰ τὴν ἐκ τοῦ καταστήματος ἐξαγωγῆν τοῦ χάρτου.

Ἡ μεγάλη αὕτη διάδοσις τῆς ἐφημερίδος ὀφείλεται τοῦτο μὲν εἰς τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν πληροφοριῶν, ἃς μεταδίδει τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς, τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν συντακτῶν τῆς καὶ τὸ χαριτολόγον καὶ ποικίλον τοῦ ὅρου αὐτῶν, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὴν ἐπιζήτητον καὶ εἰς αὐτὴς τοὺς μὴ ἀσπαζομένους τὰς πολιτικὰς αὐτῆς δοξασίας.

Πλὴν τοῦ τακτικοῦ φύλλου καθ' ἕκαστον Σάββατον ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος ἐκδίδει καὶ *φιλολογικὸν παράρτημα* εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα, κατὰ τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην ἡ ἐκδοσις τοῦ φύλλου εἶνε κατὰ 15,000 ἀντίτυπα ὑπερτέρα ἢ τὸ σὺνηθες. Πολλὰ τῶν *παραρτημάτων* τούτων εἶνε εἰκονογραφημένα, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτῶν εἶνε

θέματα φιλολογικὰ, ἐπιστημονικὰ, καλλιτεχνικὰ, διηγήματα, βιογραφίαι κτλ.

Αἰθουσα εἰδήσεων. Ἰδιαιτέρως μνησίας ἀξία εἶνε ἡ αἰθουσα τῶν εἰδήσεων τῆς ἐφημερίδος. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἧς ἡ εἴσοδος εἶνε ἐλευθέρη εἰς πάντας, ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένοι ἐν ἐπὶ τούτῳ πίνακι πᾶσαι αἱ τῆς ἡμέρας τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις, ἃς οὕτω δύνανται τις νὰ μάθῃ κατὰ πᾶσαν ὥραν. Πλὴν ὅμως τούτου, ἡ αἰθουσα εἶνε πάντοτε διακεκοσμημένη οὕτως, ὥστε ἡ ἐπίσκεψις αὕτη καθίσταται ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσα. Οὐχὶ σπανίως εἰσὶ διωργανωμένοι ἐν αὐτῇ μικραὶ ἐκθέσεις ποικίλων ἀντικειμένων· οὕτως ἐν ἀρχῇ μὲν τοῦ ἔτους ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐκθέσεις διαφόρων δώρων τῆς πρωτοχρονιάς, βιβλίων, κομψοτεχνημάτων, παιγνίων, σκευῶν χρυσοχοικῆς, κτλ. εἶτα, ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, ἀπεικονισμάτων τῶν ἀξιολογωτέρων ἔργων τῆς συγχρόνου Ἰταλικῆς γλυπτικῆς, καὶ κατόπιν ἐκθέσεις ὅλων τῶν σχεδιογραφημάτων τῶν εἰκότων, αἵτινες εἶχον ὑποβληθῆ εἰς τὸν ἐτήσιον διαγωνισμὸν τῆς ζωγραφικῆς.

Κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον ἠδύνατό τις ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ νὰ εὐρῇ πᾶσαν πληροφορίαν περὶ λουτρῶν, καὶ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐν αἷς εὐρίσκοντο τοιαῦτα. Μέγας χάρτης τῆς Γαλλίας ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ ἀνηρτημένος, ἐπ' οὗ ἐσημειοῦντο πᾶσαι αἱ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσαι θέρμαι καὶ αἱ ἐπιθαλάσσιοι πόλεις, ἐνθα ἕκαστος ἐσκόπει νὰ μεταβῇ τὸ θέρος, προχειρότατα δὲ εὐρίσκε καὶ ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῶν δαπανῶν τοῦ ταξιδίου, ἐνοικίου, διατροφῆς κτλ. Ἄμα δ' ὡς ἐγένοντο αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, τὸν χάρτην τοῦτον ἀντικατέστησεν ἄλλος, χάρτης πολιτικῆς τῆς Γαλλίας, περιλαμβάνων τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, ἐπὶ δὲ τῇ προσεγγίσει τῆς θεατρικῆς περιόδου καὶ τῶν ὑποκριτῶν τῶν ἐπισημοτέρων θεάτρων τῶν Παρισίων.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐφημερίδος, ἐπ' ἣ εἶνε τεταγμένος εἰδικὸς ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν ἐποπτείαν τοῦ σπουδαίου τούτου τμήματος τῆς ὑπηρεσίας, εἰς τὴν ἀνάγονται αἱ

Συνδρομαὶ—Γνωστοποιήσεις—Εἰσπράξεις. Αἱ συνδρομαὶ γίνονται δεκταὶ ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐφημερίδος ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ὑπαλλήλων, αἱ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ταχυδρομικῶς.

Οἱ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ὑπάλληλοι ἔργον ἔχουσι νὰ καταγράφωσι τοὺς συνδρομητὰς εἰσπράττοντες τὸ τίμημα, νὰ δέχωνται αἰτήσεις περὶ ἀλλαγῆς διευθύνσεως καὶ τέλος νὰ λαμβάνωσι σημειώσιν πάσης παρατηρήσεως ὑποβαλλομένης ὑπὸ τινος συνδρομητοῦ.

Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὁ ταμίας καταρτίζει πίνακα τῶν εἰσπράξεων τῆς ἡμέρας, ἃς παραδίδει εἰς τὸ γενικὸν ταμεῖον τῆς ἐφημερίδος.

Ὡς πρὸς τὰς γνωστοποιήσεις αὗται γίνονται δεκταὶ εἰς εἰδικὸν κατάστημα, τὸ τῶν κκ. Dol-

lingen, Ségay et Cie. Αί εξ αυτών εισπράξεις ανέρχονται ετησίως κατά μέσον όρον εις 1,400,000 φράγκα.

Εκτύπωση της εφημερίδος. Είς διευθυντής του τυπογραφείου έχει διά συμβολαίου αναλάβει πάντα τὰ άφορώντα εις την σύνθεσιν και εκτύπωσιν της εφημερίδος.

Αμα της συνθέσεως περατωθείσης, αί τέσσαρες σελίδες της εφημερίδος φέρονται εις τὸ τιμήμα του άρχιπιστοϋ, ένθα διά ποικίλης εργασίας παρασκευάζονται αί στερεότυποι πλάκες, αίτινες θέλουσι τεθῆ εις τὰ πιστήρια. Οκτώ τοιαύται πλάκες τίθενται εις έκαστον τούτων, ούτω δὲ κατορθούται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ εκτύπωσις δύο φύλλων ὑφ' έκάστου πιστηρίου, ὥστε τὸ ὅλον ποσὸν τῶν φύλλων ὕπερ ἐξάγει έκαστον φθάνει ἀπὸ 20 μέχρι 22 χιλιάδων καθ' ὥραν ούτω τὰ τρία ἐν ἐνεργείᾳ πιστήρια παράγουσι καθ' ὥραν μέχρις 60,000 ἀντιτύπων της εφημερίδος.

Διακομή και άπυσταλή. Αμα εξερχόμενα τῶν πιστηρίων τὰ φύλλα μετρούνται μηχανικῶς ἀνὰ 100, παραλαμβάνουσι δ' αὐτὰ ὑπάλληλοι ἐπιτετραμμένοι τὴν εξέλεγγξιν τοῦ ἀριθμοῦ. Καί τὰ μὲν προσωρισμένα διά τὴν ἐν Παρισίοις πώλησιν παραδίδονται εις μεταπράτας, τὰ δὲ διὰ τοὺς ἐξω συνδρομητὰς και πράκτορας της εφημερίδος ἀναβιβάζονται εις αἴθουσαν, ένθα ἐξήκοντα γυναίκες και ἄλλοι ὑπάλληλοι ἐπιλαμβάνονται της διπλώσεως και περιδέτσεως αὐτῶν. Τὴν ἐν Παρισίοις διανομὴν ἐνεργοῦσιν 60 διανομεῖς ἀρχόμενοι τοῦ ἔργου ἀπὸ της 4 ὥρας της πρωίας, διανέμοντες δὲ έκαστος κατὰ μέσον όρον 200 ἀντίτυπα. Ἡ δὲ κατὰ φύλλα πώλησις εἶνε ἀνατεθειμένη εις ὑπάλληλον ἔχοντα εις τὴν διάθεσίν του 40 διανομεῖς, δι' ὧν ἀποστέλλει τὰ φύλλα εις τοὺς βιβλιοπώλας και τοὺς πωλητὰς τῶν κιοσκίων. Ἡ κατὰ φύλλα πώλησις ἀνέρχεται ἐν μὲν Παρισίοις εις 10,000,000 περίπου ετησίως, εις τσαύτα δὲ περίπου και ἐν ταῖς ἐπαρχίαις και τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐξ ὧν εισπράττονται κατ' ἔτος περί τὰ 2,500,000 φράγκα.

Λογιστική. Είς τὸ τέλος έκάστου μηνὸς ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία της εφημερίδος συντάσσει κατὰστάσιν τῶν τε εισπράξεων και τῶν δαπανῶν τοῦ μηνός. Καί ἐκεῖναι μὲν ἀνέρχονται κατὰ μέσον όρον εις 500,000 φράγκα κατὰ μῆνα, αὐται δὲ εις 300,000 κατὰ μῆνα ὡσαύτως. Τὸ ὑπόλοιπον της ἀφαιρέσεως τῶν δαπανῶν ἀπὸ τῶν εισπράξεων εἶνε το καθαρὸν κέρδος της εφημερίδος. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὀρίζεται κατὰ μῆνα, ὡς και ἡ ἐν γένει κατὰστάσις τοῦ ἐνεργητικοῦ και παθητικοῦ της Ἐταιρίας. Αἱ ἐργασίαι αὐτῆς ἐπιθεωροῦνται καθ' έκαστον μῆνα, τὰ δὲ βιβλία ἐξελέγγχονται ὑπὸ ἐπταμελοῦς συμβουλίου διοριζομένου παρὰ της γενικῆς συνέλευσεως τῶν μετόχων της εφημερίδος.

Διακομή μερισμάτων εις τοὺς μετόχους. Τὸ

αὐτὸ συμβούλιον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ της Διευθύνσεως ὀρίζει τὰ πληρωτέα ποσὰ ἐκ τοῦ ὅλου μερισματος τοῦ ἔτους. Εἰδικὴ ὑπηρεσία ὑπάρχει πρὸς τοῦτο ἐν τῷ καταστήματι της εφημερίδος. Πληρώνονται δὲ συνήθως τὰ ποσὰ ταῦτα εις τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους, ἧτοι τὸν Ἀπρίλιον, Ἰούλιον, Οκτώβριον και Δεκέμβριον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ ὅλου ετησίου μερισματος καταβάλλεται τοῖς μετόχοις κατὰ Μάρτιον τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐτησίαν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων της εφημερίδος.

Κατὰ τὰ 8 τελευταῖα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1880 ἡ Ἐταιρία της Ἐφημερίδος διένειμε τοῖς μετόχοις τὰ ἐπόμενα κέρδη :

1872	655,654. 35
1873	801,317. 19
1874	1,032,518. 82
1875	1,222,363. 64
1876	1,154,843. 02
1877	1,241,921. 98
1878	1,496,155. 28
1879	1,894,991. 90

Διὰ δὲ τὸ 1880, κατὰ τὸ ἐνεσάμνον μόνον διάστημα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου, τὰ κέρδη της εφημερίδος ἀνῆλθον εις 1.693,256, 65.

Ἐν γένει περὶ της σπουδαιότητος τοῦ ἔργου ὑπὸ τὴν οικονομικὴν αὐτοῦ ἔποψιν παρέχει ἀκριβῆ ἰδέαν ἡ ἐπομένη ἀνακερκαλίωσις τῶν εἰρημένων

Προσωπικὸν της εφημερίδος

Συντάκται	50
στοιχειοθῆται	30
πιστάι, ἐργάται κτλ.	25
ὑπάλληλοι της διοικήσεως	20
διεκπεραιωταί	8
ὑπηρέται	12
διανομεῖς	80
γυναίκες ἐπὶ της διπλώσεως	60
σπρηκωταί κτλ.	20
ἀμαξηλάται	10

Ἐν ὅλῳ 315

Οἱ εις τὸ προσωπικὸν τοῦτο ετησίως καταβαλλόμενοι μισθοὶ ἀνέρχονται εις πλέον τῶν 800,000 φράγκων.

Τὰ δὲ εις τὸ δημόσιον ταμεῖον πληρονόμμενα ὑπὸ της εφημερίδος εἰσὶ τὰ ἐπόμενα

Ταχυδρομικὰ	340,000 φρ.
Φόρος τυπογραφικὸς ἐπὶ τοῦ χάρτου	220,000 "
Φόρος χαρτοσήμου κ. ἄ	50,000 "

Ἐν ὅλῳ 610,000 φρ.

Τέλος τὸ εις τοὺς μετόχους διανεμηθὲν ποσὸν ἀπὸ τοῦ 1872 ἀνῆλθεν εις 6,144,000 φράγκα ἐπὶ μετοχικοῦ κεφαλαίου 1,200,000 φράγκων.

Γραμματεὺς τις τοῦ Ουάσιγκτωνος ἀργοπορήσας ποτὲ, ἐδικαιολογεῖτο λέγων ὅτι τὸ ὄρολόγιόν του τὸν ἠπάτησε: «Τότε, ἀπήνητησεν ἡσύχως ὁ Ουάσιγκτων, πρέπει νὰ προμηθευθῆς νέον ὄρολόγιον ἢ ἐγὼ ἄλλον γραμματέα».

ΤΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ

Ἐκπαλαί προσεῖλκυσαν τοὺς φυσιοδίφας ὁ βίος και τὰ ἔθιμα τῶν μυρμηκῶν, τῶν ἐργατικῶν τούτων δημοκρατικῶν τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, οἵτινες, εἰ και ἐλάχιστοι τὸ σῶμα, εἰσὶ τσαύταις διανοητικαῖς ιδιότησι παρεσκευασμένοι, ὥστε δικαίως προτῆκαι αὐτοῖς μετὰ τὸν ἀνθρωποῆ πρώτη θέσις. Ἐπικρατεῖ ἐν γένει ἡ ἰδέα ὅτι ὁ λίαν ἐνδιαφέρον οὗτος κλάδος της βιολογίας ἀνεδιφήθη ὀλοτελῶς, και ὅτι ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ τις βλέμμα εις οἰοδηποτε ἐγχειρίδιον της ζωολογίας, ὅπως μνηθῆ εις τὰ ἀπόκρυφα τῶν μικρῶν τούτων νουνηχῶν ὄντων. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ὅμως εἰσὶ λίαν σφαλερά. Γινώσκουμεν ναί μὲν τὰ κυριώτερα τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαφόρων εἰδῶν μυρμηκῶν, ἀλλ' εἰσὶ ἡμῖν ὅλως ἀγνωστοί αί ψυχικαὶ ιδιότητες έκάστου ἀτόμου. Ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις πρῶτος ὁ Ἄγγλος φυσιοδίφης Λούδοκ ἀνέθρεψεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του φωλεὰς μυρμηκῶν, και διά πολυετῶν παρατηρήσεων ἐσπούδασε τὰς ιδιότητας αὐτῶν. Αὐτῷ ὀφείλομεν ὀλίγας πληροφορίας περὶ τῶν αἰσθητηρίων τῶν μυρμηκῶν, τῶν κυριωτέρων δηλ. ὀργάνων τοῦ ψυχικοῦ αὐτῶν βίου. Ὁ εὐφυῆς φυσιοδίφης παρατήρησεν ὅτι οἱ μύρμηκες ὀδηγοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ της ὀσφρήσεως ἔχουσι μὲν ὀφθαλμοὺς, οἵτινες σύγκεινται ἐξ ἀπειραρίθμων διαμερισμάτων, ἀλλὰ τὸ ὀρατικὸν εἰσὶ ἐλάχιστα ἀνεπτυγμένον, διότι τὰ λίαν εὐφυῆ πειράματα τοῦ Λούδοκ ἀπέδειξαν ὅτι οἱ μύρμηκες διακρίνουσι μόνον τὰ ὀλίγα ἑκατοστόμετρα ἀπέχοντα ἀντικείμενα. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀδηγοῦνται κυρίως ὑπὸ της ὀσφρήσεως, και ἐὰν αἴφνης ἀπολέσωσι τὰ ἴχνη, σταματῶσιν ἐν ἀμηχανίᾳ, ἀν και τὸ ζητούμενον ἀντικείμενον εὐρίσκειται πλησίον αὐτῶν. Οἱ μύρμηκες εἶναι ἀπεναντίας λίαν εὐαίσθητοι πρὸς χρώματα ἐν ταῖς τεχνηταῖς φωλεαῖς τοῦ Λούδοκ, αίτινες ἦσαν ἐν μέρει ἠνεωγμέναι, ἀπέφρευγον ἐπιμόνως τὰ μέρη τὰ κεκαλυμμένα δι' ἐρυθρῶν ἢ ἰοχρῶν ὑάλων, ἐν ᾧ προσεῖλκοντο ὑπὸ κιτρίνων και πρασίνων χρωμάτων. Αἱ ἐρευναι τοῦ Ἄγγλου φυσιοδίφου ἔθεσαν τὰς πρώτας βάσεις ψυχολογίας τῶν πλησιεστέρων πνευματικῶν συγγενῶν ἡμῶν ἀπέδειξαν πρὸ πάντων πόσον αἱ ἡμέτεραι γνώσεις ὡς πρὸς τοῦτο εἰσὶν ἐλλιπεῖς, και οὔτω θὰ παροτρύνωσιν, ὡς ἐλπίζομεν, εις νέας ἐρεῦνας ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ. P. H. II.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρὸς τὸν κ. Σ*, ἀδιόρθωτον γεροντοπαλλήκαρον, φίλος τις ἔλεγε προχθές:

— Μὰ γιατί, ἀγαπητέ, δὲν ἀπορασιζεις νὰ ἀφήσης πλέον τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ βάρεσαι;

— Νὰ σοῦ πῶ, φίλε μου! δὲν εἶμαι ἀκόμη ἀρκετὰ ἐνάρτος, ὥστε νὰ ἀπαιτῶ τὸ σέβας τὸ ὀφειλόμενον εις τὰς λευκάς τρίχας.

Ἰατρὸς χωρίου, ἀστείότατος ἀνθρωπος, δέχε-

ται ἡμέραν τινὰ τὴν ἐπίσκεψιν εὐτραפוῦς χωρικής, ἐρχομένης ἵνα τὸν συμβουλευθῆ.

— Τί ἔχεις; ἐρωτᾷ ὁ ἱατρὸς.

— Πόνος ἔς τὸ στομάχι.

— Καλὰ νὰ ἰδοῦμε.

— Νὰ, ἐδῶ, γιατρέ. Καί νὰ σοῦ πῶ πῶς μου ὀφάνηκε. Τὴ νύκτα τοῦ κοιμώμουνα ἕνας ποντικός ἐμπῆκε ἀπὸ τὸ στόμα μου. Ἀπὸ τότε τὸν νοιώθω ἐδῶ μέσα ν' ἀναίθοκαταιβαίνῃ ἔς τὸ λαίμό μου. Γλύτωσέ με, γιατρέ μου, νὰ ζήσης!

— Ἐννοια σου, λέγει μεσιδιῶν ὁ ἱατρὸς, τὸ κακὸ διορθώνεται εὐκολα. Ἀφοῦ ἔξερεις καλὰ πῶς εἶνε ποντικός μέσα σου, νὰ πιάσης νὰ καταπιῆς ἕνα γάτο ἔτσι ἰσὲ μισὴ ὥρα γιατροῦσεσαι.

Ὁ Μίμης, ἀνυπόφορο τρελλόπαιδο, ἐκτύπησε τόσον δυνατὰ εις τὸ μέτωπον, ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὥστε ἐσχηματίσθη ὀγκώδες ὀδημα. Τοῦτο τὸν κάμνει νὰ χύνη πικρὰ δάκρυα.

— Μὴν κλαις ἔτσι, Μίμη, τοῦ λέγει ἡ μικρὰ ἀδελφὴ του, γιατί θὰ γείνη χειρότερα τὸ μάτι σου.

— Ἄφησέ με και σὺ, σοῦ λέγω! ἐγὼ δὲν κλαίω μὲ κείνο ποῦ κτύπησα.

Τὸ μόνον μυστικόν, τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ φυλάξῃ ἡ γυνὴ, εἶνε τὸ μυστικὸν της ἡλικίας της.

Ὅταν γυνὴ ἐπιχειρῆ νὰ σοὶ εἴπῃ τι ἐμπιστευτικῶς, ἔσο βέβαιος ὅτι πρόκειται νὰ διακινώσῃ μυστικόν τι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Κατ' ἀρχαῖον φιλόσοφον τρεῖς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεις μεγάλαι, Φρόνησις, Ἰσχὺς, Τύχη. Κατ' ἐμὲ κριτὴν, ἡ τύχη δύναται μέγιστα και πλεῖστα. Ἐὰν ὁ ἀνθρώπινος βίος παραβληθῆ πρὸς πελαγοδρομίαν ἱστιοφόρου πλοίου, ἡ μὲν τύχη εἶναι ὁ ἀνεμος, ὁ ἄνευ της ἡμετέρας συνεργίας ταχέως και πολὺ μακρὰν ὁδῶν ἡμᾶς εἶτε εις τὰ πρόσω, εἶτε εις τὰ ὀπίσω, και δὴ και ἐνίοτε πλειότερον ἢ ὅσον βουλόμεθα και πειρώμεθα ἢ δὲ φρόνησις και ἡ ἰσχὺς εἶναι αἱ κῶπαι, δι' ὧν μετὰ κόπου και μόχθου προχωροῦμεν ὀλίγα μίλια, αἴφνης δὲ πάλιν ἀπωθούμεθα ὀπίσω ὑπ' ἀνέμου ἐναντίου. Ἐὰν ὁ ἀνεμος ἦναι οὐριος, οὐδεμίαν ἔχομεν χρείαν κωπῶν. Τῆς τύχης τὴν δύναμιν ταύτην κάλλιστα ὑπεμφαίνει ἰσπανικὴ παροιμία λέγουσα: «Δὸς τῷ υἱῷ σου τύχην, και ρίψον αὐτὸν εις τὴν θάλασσαν».

Τρία εἰσὶ τὰ ἐλατήρια τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων α') ὁ ἐγωῖσμός, ὅστις ἐπιθυμεῖ τὸ ἴδιον ἀγαθὸν (δὲν ἔχει ὄρια) β') ἡ κακία, ἧτις ἐπιθυμεῖ τὴν βλάβην τοῦ ἄλλου (φθάνει μέχρι της ἀκρας σκληρότητος) γ') ἡ εὐσπλαγγνία, ἡ θέλουσα τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἄλλου (προχωρεῖ μέχρι της γενναιότητος, τοῦ μεγαλείου της ψυχῆς. (Schopenhauer).

* * * Ἀρχαία εἶνε ὕλη, καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς μας, ἀν' ἃν ἔχωμεν κανένα κοινωνὸν τῆς ἡδονῆς μας. (Βύρων)

* * * Ἡ εἰς τὴν δεικνύειν παρεπομένη πάντοτε ἀνία εἶνε ὡς τις φυσικὴ εἰδοποίησις διδάσκουσα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐργασίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¶ Περὶ τῆς νοημοσύνης τῆς ἀρχῆς πολλὰ μέχρι τοῦδε εἶπον οἱ ζωολόγοι. Ἐσχάτως πάλιν Ἀγγλος ἐντομολόγος, θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὰ λεγθέντα περὶ τοῦ μικροῦ ἐντόμου, μετεχειρίσθη πολλάκις τὸ ἐπόμενον πείραμα. Ἐνέπηξε τὴν ῥάβδον τοῦ ἐν μέσῳ μικροῦ τέλματος ὕδατος, ἐπὶ δὲ τῆς ῥάβδου ἔθεσεν ἀρχὴν τινὰ ἀρουαίαν, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας παρατηρῶν τί θὰ ἀπογείνη τὸ ζωόφιον, καὶ ἂν θλ. δυνήθῃ νὰ ἐκφύγη. Ἰδοὺ δὲ εἰς τί μέσον προσέφυγεν ἡ ἀρχὴν κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἐπιστήμονος. Τὸ ἐντομον, ἀφοῦ διέτρεξε κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τὴν νῆσον, ἐφ' ἧς ἀρέθη, καὶ ἐπέστη τελείως ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχε διεξόδος, ἐφάνη ἀπελπισθὲν ἢ μάλλον σκεπτόμενον, διότι μετὰ τινος στιγμῆς ἤρξατο ἀναρριχώμενον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ῥάβδου, ἀφ' ἧς ἐξήρτησε τὴν ἄκρον ἰστοῦ καὶ εἶτα κρεμασθὲν ἀπ' αὐτοῦ κατέβη μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἀκίνητον, ὡσεὶ περιμένον, ἕως οὗ ῥιπῆ ἀνέμου θέτασα αὐτὴν εἰς κίνησιν τὴν ὄλησε πρὸς παρακείμενον θάμνον, εἰς οὗ τοὺς κλάδους περιπλεχθεῖσα εὔρε τὴν σωτηρίαν.

¶ Ἡ δύναμις, ἣτις ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ κεραυνοῦ ἠκόντιζε κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ θανατηφόρα τῆς βέλη, καὶ ἣτις πρότερον ἐθεωρεῖτο ὡς ἔκφρασις θείας ὀργῆς, ἐθεσμεύθη σήμερον ἐν μυριάσι συσκευαῖς καὶ ἐγένετο πιστὴ σύντροφος καὶ βοηθὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σπανία καὶ θαυμασία εἰκὼν, ἣτις παρουσιάζεται τῷ ἐπισκεπτομένῳ τὸ μέγαρον τῆς ἐν Παρισίαις ἠλεκτρικῆς ἐκθέσεως, πᾶσαι αἱ μυρία συσκευαὶ καὶ ἐφευρέσεις φωνάζουσι μεγαλοφώνως ὅτι νέος ἀρχίζει αἰὼν, «ὁ ἠλεκτρικὸς αἰὼν».

Μένει τις ἐκπληκτος ἐὰν θελήσῃ νὰ σπουδάσῃ ἐνταῦθα τὰς λειτουργίας τοῦ μικροῦ σχεδὸν ἀοράτου ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος ἐν ταῖς ποικίλαις αὐτοῦ πρακτικαῖς ἐφαρμογαῖς. Ἐκτὸς τῆς τηλεγραφίας καὶ τῆς τηλεφωνίας βλέπει τις ἐνταῦθα τὴν φωτοφωφάναν, ἣτοι τὴν μετατροπὴν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων εἰς τονικὰς δονήσεις διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάρου ἀναχωρεῖ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὀβελίσκου τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας ἢ «ἠλεκτρικὴ ἄμαξα» τοῦ Siemens, ὅπως δι' ὄλου ἀθροῦθως καὶ μετὰ μεγίστης ταχύτητος φέρουσα πεντήκοντα ἄτομα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸ ἰχθυοειδὲς τεσσάρων μέτρων μήκους «ἠλεκτρικὸν ἀερόστατον» τοῦ Tissandier περιτρέχει ἐπιχαρὶ τὸν ἀέρα, ἐν ᾧ συνάμα ἐν τῇ μικρᾷ λίμνῃ τῇ ὑπὸ ἐπιχαρίτων κα-

ταρρακτῶν καὶ ἀρωματικῶν ἀνθέων περιβαλλομένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐκθέσεως «ἡ ἠλεκτρικὴ λέμβος» τοῦ Trouvé ἐκτελεῖ τὰ κυκλοτερῆ τῆς ταξείδου. Μόνον ἡ τριάς αὐτῆ «ἄμαξα, ἀερόστατον καὶ λέμβος» ἀρκοῦσιν ὅπως δεῖξωσι τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐν ὅλῃ τοῦ τῆ δυνάμει καὶ μεγαλοπρεπείᾳ.

Ὁ Trouvé, ὅστις κατέχει σήμερον ἐπισημοτάτην θέσιν ἐν τῷ ἠλεκτρικῷ κόσμῳ, ἐκτὸς τῆς θαυμασίας του λέμβου ἐξέπληξε τὸν κόσμον καὶ δι' ἄλλου πλάσματος τῆς μεγαλοφυΐας του. Ἐφευρε ζῶντα ἠλεκτρικὰ κοσμήματα, ψυχὰς, αἵτινες κινουσι τὰς πτέρυγας αὐτῶν, μικροὺς λαγῶους, οἵτινες διὰ τῶν μικρῶν των ποδῶν κροτοῦσιν ἀργυροῦς κώδωνας χαριέντως τρεπίζοντας. Ἐκαστὸν τῶν κοσμημάτων τούτων τιμᾶται ἀπὸ 100 μέχρι 5,000 φράγκων, δι' ὃ μόνον πλουσίαις ἐπιτρέπεται νὰ φέρωσι τοιαῦτα κοσμήματα καὶ αἱ μὲν κυρία φέρουσι ταῦτα ἐπὶ τῆς κόμης, οἱ δὲ κύριοι ὡς στηθοβελόνας. Διὰ ἀγαπῶσι τοιαῦτα ἠλεκτρικὰ κοσμήματα οἱ πλούσιοι ἠγεμόνες τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, φέροντες ταῦτα ἐπὶ τοῦ μεγαλοσχήμου τουρβανίου των τοιοῦτον κοσμημα νομίζεται λίαν κομψοπρεπὲς ἐν συμποσίοις καὶ συναναστροφαῖς. Ἄλλ' ἂς ἀφῶμεν τὸν μέλανα πρίγγιπα τοῦ Γάγγου, καὶ ἂς ἐπανεῖθωμεν εἰς τὸ μαρμαίρον μέγαρον ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, στρέφοντες ὀλίγον τὴν προσοχὴν εἰς σοβαρώτερα ἀντικείμενα.

Ἐδῶ κατακρημνίζονται ἀπὸ ὕψους πολλῶν μέτρων ὑπερμεγέθεις ὄγκοι ὕδατος τούτους πρὸ ὀλίγων λεπτῶν ἀνύψωσιν ἢ μικρᾷ, ἀσήμαντος ἠλεκτρικῆς μηχανῆς. Ἐκεῖ κἀθηται δέκα νέαι κόραι ἔμπροσθεν κομψῶν ῥαπτικῶν μηχανῶν καὶ κατασκευάζουσι πᾶν εἶδος φορέματος, ἀλλὰ δὲν κοπιάζουσι πλέον διὰ τῆς βλαβερᾶς κινήσεως τῶν ποδῶν περὶ πάντων φροντίζει σήμερον ἡ μικρὰ ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ὀλίγα βήματα περαιτέρω εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ γερμανικοῦ διαμερίσματος. Μεγάλῃ αἰθουσα φιλοκάλως ἐστολισμένη μετεβλήθη εἰς ἐργαστήριον μηχανῶν ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι τὰ ἐκθέματα τῶν γνωστῶν μηχανοποιῶν τοῦ Heilmann, Ducommun καὶ Steinlen ἐν Mülhausen τῆς Ἀλσατίας. Εὐμεγέθεις περιάκτους, ῥυκάνας καὶ τρύπανα πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ σιδήρου βλέπει τις ἐνταῦθα πολυάριθμα δὲ μέλανα σκυτάρια ροιζοῦσι ζωηρῶς ἐν τῷ ἀέρι. Ποῖος κινεῖ τὰς πολυαριθμοὺς ταύτας ἀδιακόπως κινουμένας μηχανὰς; Καὶ ταύτας ἡ μικρὰ ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ἄλλ' οὐχὶ μόνον τοῦτο κατορθοῖ. Οὐχὶ μόνον κινεῖ τὰς μηχανὰς ταύτας, ἀλλὰ χορηγεῖ προσέτι εἰς τὸ ἐργαστήριον εὐχάριστον καὶ διαυγέστατον φῶς ἐν πρακτικῶτάτοις κωνικοῖς καὶ λευκοῖς κώδωνι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἐδισῶνος. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἐβδομαθῶν εἶχεν ἔτι ἀπειραριθμοὺς ἀντιπάλους, κατέβαλε σήμερον ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων πάντας διὰ τῶν ἐξαιρέτων αὐτοῦ ἰδιότητων.

Εἰς τὰ φοικῶδη βάθη τῶν μακρῶν σφράγκων εἰσέρχεται σήμερον ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανή, καὶ κινεῖ ἐνταῦθα ἀσφαλῶς τὰ εὐμεγέθη τρύπανα, ἅτινα προετοιμάζουσι τὸν ὁδὸν τῆς δυναμίτιδος. Δὲν εἶνε ἀνάγκη πλέον νὰ πορευθῶμεν εἰς τὸ θέατρον ἢ εἰς τὴν συναυλίαν ἢ ἠλεκτρικὴ μηχανή πορευεται νῦν ἀντὶ ἡμῶν. Καθήμεθα ἐπὶ πορφύρας μαλακῆς ἔδρας, πλησίον ἡμῶν κρέματαί μετὰ ζῆλον σχοινίον, οὔτινος τὸ ἄκρον φέρει ἀργυρᾶν λαβὴν. Ἀρκεῖ νὰ πλησιάσωμεν τὴν μεταλλίνην λαβὴν εἰς τὸ οὖς, ἵνα εὐρεθῶμεν πάραυτα ἐν τῷ μέσῳ θείας παιζούσης ὀρχήστρας. Πόσον παλαιὸν φαίνεται ἡμῖν σήμερον τὸ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐφευρεθὲν τηλέφωνον! Αἱ συσκευαὶ αὗται, εἰ καὶ εἰσέτι οὐχὶ τέλειαι καὶ τινες αὐτῶν λίαν πολυδάπανοι πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ βίῳ, δεικνύουσι τοῦλάχιστον ὅτι ἡ ἠλεκτρικὴ δύναμις εἶνε ἐν καταστάσει νὰ ἐκτελῇ τὰς ποικιλωτέρως ἐργασίας, καὶ τέμνουσιν ὅλως νέαν ὁδὸν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ κοινωνικῷ ἡμῶν βίῳ.

¶ Γερμανικὴ ἐφημερὶς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 67ης ἐπετείου ἐορτῆς τῆς συστάσεως τοῦ 2ου εὐζωνικοῦ τάγματος, ἐν ᾧ ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ὑπῆρτε ὡς ἐθελοντῆς ἐπὶ ἐν ἔτος, ἀναφέρει τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον περὶ τῆς ἐν Greifswalde διαμονῆς του, ἐνθα τὸ τάγμα τοῦτο ἐστάθμευεν ὡς φρουρά.

Ὡς πάντες σχεδὸν οἱ φοιτῆται, ὁ μέλλων ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας περιήρχετο συχνὰ εἰς χρηματικὴν ἀπορίαν, διὸ ἠναγκάζετο νὰ μὲνη χρεώστης εἰς τὸν ξενοδόχον του. Ὅταν δ' ἀπῆλθε τοῦ πανεπιστημίου, ἀφῆκε εἰς τὸν κ. Witte (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος) ἀντὶ πάσης πληρωμῆς ἀπόδειξιν τῆς ὀφειλομένης ποσότητος. Ὁλόκληρα ἔτη παρήλθον ἔκτοτε, καὶ ἡ ἀπόδειξις ἔμεινε πάντοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου τοῦ κ. Witte. Ἄλλ' ἡμέραν τινὰ τέλος ὁ ξενοδόχος ἀναγινώσκει ἐν ἐφημερίδι περὶ συνεντεύξεως γενομένης ἐν Βιαρίτς μεταξὺ Ναπολέοντος Γ' καὶ τοῦ Πρώσσου ἀπεσταλμένου Βίσμαρκ, καὶ μανθάνει ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ φοιτητῆς ὁ ὀφείλων αὐτῷ τὰ χρήματα. Γράφει λοιπὸν ἀμέσως εἰς Παρισίους πρὸς τὸν Βίσμαρκ, ὑπομνησκων αὐτῷ τὴν ὀφειλὴν του, οὗτος δὲ χαρῆς νὰ βραδύνη ἀποστείλῃ τὰ χρήματα παρακαλῶν τὸν κ. Witte νὰ ἐρευνησῇ ἐὰν καὶ ἄλλοι ὑπάρχουσιν ἐν Greifswalde, οἵτινες νὰ ἔχωσιν ἀπαιτήσεις παρ' αὐτοῦ, ἵνα ἀποταθῶσι πρὸς αὐτὸν πρὸς ἐξόφλησιν.

¶ Μία τῶν χρησιμωτάτων τελευταίων ἀνακαλύψεων, ἡ χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς δυνάμεως κινήτηριου, θέλει ἐφαρμοσθῆ προσεχῶς ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἐν τῇ κομητείᾳ Antrim ἤρξατο ἔρτι ἢ κατασκευὴ τροχιοδρόμου ἠλεκτρικοῦ, ὅστις θέλει συνδέσει τὸ Portrush μετὰ τῆς Λεωφόρου τῶν Γιγάντων. Οὕτω καλεῖται εἶδος ἀκρωτηρίου, ὅπερ ἐπερειδόμενον ἐπὶ πολυαριθμῶν στηλῶν

ἐκ βασάλτου (basalte) λίθου, εἰσχωρεῖ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἐντὸς τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τὸ λίαν περίεργον αὐτοῦ προσελκεῖ κατ' ἔτος μέγαν ἀριθμὸν περιηγητῶν. Τὰ ἐγκαίνια τῶν ἐργασιῶν ἐγένοντο ἐσχάτως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πρυτάνεως τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Δουβλίνου. Θέλει δὲ κατασκευασθῆ ὁ τροχιόδρομος οὗτος κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ τροχιοδρόμου Siemens, ὅστις ὑπῆρχε κατὰ τὴν τελευταίαν διεθνή ἐκθεσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν Παρισίαις.

¶ Τὸ φοικῶδες ἔθιμον τῆς ἀνθρωποθυσίας διατηρεῖται ἐν πλήρει ἰσχύϊ παρὰ τοῖς ἀγρίοις τῆς Ἀφρικῆς. Κατὰ τινὰ ἐπιστολὴν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ἀποικίας Cape Coast Castle πρὸς τὸ πρακτορεῖον Ρέουτερ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσαντῆ διατάζειν ἐπ' ἐσχάτων τὴν σφαγὴν διακοσίων νεανίδων, τοῦτο δὲ πρὸς οὐδένα ἄλλον σκοπὸν ἢ ὅπως μεταχειρισθῆ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων πρὸς ἀνάμιξις μετὰ τῆς ἀσθῆστου, ἣτις ἐμμελε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐπισκευὴν ἐνὸς τῶν βασιλικῶν μεγάρων. Τὴν φοβερὰν εἰδήσιν ἐκόμισε μία τῶν νεανίδων, ἐκ τῶν ὀρσεισῶν διὰ τὸ ἀπαίσιον ἔργον, κατορθώσασα εὐτυχῶς νὰ διαφύγῃ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως. Ὡς γνωστὸν, τοιαῦτα θυσιάαι δὲν εἶνε σπάνια παρὰ τοῖς Ἀσσαντῆ.

¶ Οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἔπαυσαν ἔτι ἀπονέμοντες παντοῖα τεκμήρια τιμῆς εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀτυχοῦς προέδρου Γάρφηλδ.

Ἦδη ἀπεφασίσθη, ἵνα ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἀποτυπωθῆ ἐπὶ τῶν πενταλέπτων διεθνῶν γραμματοσήμων, ἵνα οὕτω τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς του διαδοθῶσι παρὰ τῷ λαῷ ὡς τὰ τοῦ Βασιγκτόνος αὐτοῦ. Πλὴν δὲ τούτου ἐν τῷ νομισματοκοπιεῖ τῆς Φιλαδέλφειας κόπτεται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην μετάλλιον χρυσοῦν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τῶν δύο προέδρων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, οἵτινες ἀπέθανον δολοφονηθέντες. Τὸ μετάλλιον τοῦτο φέρει κεχαραγμένην ἐξ ἐνὸς μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ προέδρου Γάρφηλδ, ἐκ τοῦ ἄλλου δὲ τὴν τοῦ προέδρου Λίγκολν.

¶ Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γάρφηλδ οἱ νοσηλεύοντες αὐτὸν ἱατροὶ, ὅπως κρίνωσι περὶ τῶν δυνάμεών του, ἐπρότειναν αὐτῷ νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ φύλλου χάρτου. Ὁ πρόεδρος ἔγραψε τότε τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις: Strangulatus pro patria, ὑφ' ἧς ἔθηκε τὴν ὑπογραφήν του διὰ χειρὸς εὐσταθοῦς.

Τὸ φύλλον ἐκεῖνο τοῦ χάρτου, ἐγκαταλειφθὲν ἐπὶ τινος τραπέζης μετὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἱατροῦ, ἔχον δὲ νῦν ἱστορικὴν ἀξίαν, ἐπωλήθη ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ ἀναλαβόντος αὐτὸ ὑπῆρτου εἰς τινὰ συλλέκτην ἀπογράφων ἀντὶ 550 δολλαρίων (2,800 φρ.).

¶ Τὸ ἀκόλουθον περίεργον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας εὐρίσκωμεν ἐν βιβλίῳ τινὶ ἐφημερίδου.

Ὁ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἀρέσκειται πολὺ, ὅταν

εύρίσκεται εις Schönbrunn, να εξέρχεται πεζός και μόνος, ἀπλούστατα ἐνδεδυμένος, εις μακρυνούς περιπάτους ἐν τοῖς πέσιξ.

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, πρὸ δύο περιόπου μηνῶν, ἐπέρχεται αὐτῷ ἡ ἰδέα νὰ μεταβῆ μέχρι γειτονικοῦ χωρίου, δύο λεύγας τῶν ἀνακτόρων ἀπέχοντος, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸν διάσημον ζωγράφον Mackart, διατρέβοντα αὐτόθι χάριν μελετῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ γίνεται δεκτὸς ὑπὸ γραίας ὑπηρετριάς, ἣτις τὸν ἐρωτᾷ τί ἐπιθυμεῖ.

— Τὸν κ. Mackart.

— Τί τὸν θέλετε;

— Θέλω νὰ τὸν ἴδω.

— Διὰ νὰ τὸν ἀνησυχήσετε καὶ σεῖς, βέβαια!

Ἄ! μὰ δίκαιον ἔχει νὰ παραπονῆται ὅτι δὲν τὸν ἀφίνου νὰ ἐργασθῆ.

— Ἀλλά, καλὴ μου γυναῖκα, πάρε σὲ παρακαλῶ νὰ τοῦ δώσης τὴν κάρτα μου.

— Δὲν εἶνε μέτα.

— Ἄ! τότε ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Λοιπὸν φύλαξε τὴν κάρτα νὰ τοῦ τὴν δώσης ὅταν ἐπιστρέψῃ.

— Ἄμ' δὲ θὰ νᾶχω τὴν ἔνοια σου!

— Δὲν θέλεις; Καλὰ! τότε λοιπὸν εἶπέ του ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἤλθε νὰ τὸν ἴδῃ.

Καὶ ἀπῆλθεν, ἀφείς τὴν ταλαίπωρον γραίαν μὲ κνηνὸς τὸ στόμα καὶ διεσταλμένους ἐκ τῆς ἐκπλήξεως τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς τιμᾶται νῦν ὅσον τὸ φωταέριον. Ἐν Παρισίοις πολλὰ ἰδιωτικὰ οἰκίαι καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα φωτίζονται ἤδη διὰ τοῦ Ἐδισωνείου φωτός.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Οἱ πρὸς εὐεξίαν τοῦ σώματος ἀπαιτούμενοι κανόνες εἰσὶν οἱ ἑξῆς: *Μετριότης*.—*Καλὴ ἐκλογή τροφῆς*.—*Τάξις περὶ τὴν λήψιν αὐτῆς*.—*Μάσσησις*.—*Συναναστροφή περὶ τὴν τράπεζαν*.—*Ἀσκήσις*.—Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἀδιαθεσίαι, *Ἀποφυγὴ φαρμάκων*, *Ἀνάπαυσις* καὶ *Διαιτα ἀκριβής*.

Ἡ μετριότης εἶνε ὄπλον, διὰ τοῦ ὁποίου εἰμπορεῖτε νὰ ἐμποδίσετε τὴν εἰσοδὸν τῶν ἰατρῶν. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Κικέρων ἀποφαίνεται ὡς ἑξῆς: «*Tantum cibi et potionis adhibentis est, ut reficiantur vires, non opprimantur*»· τουτέστιν, ἡ ποσότης τῆς τε τροφῆς καὶ τῆς πόσεως σκοπεῖ τὴν ζωογόνησιν μόνον τῶν δυνάμεων καὶ ὄχι τὴν καταπίεσιν αὐτῶν.

Ἡ τῆς τροφῆς ἐκλογή δὲν εἶνε ἤττον οὐσιώδης. Εἶπέ τις ὀρθῶς ὅτι τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἐπηρεάζει τὸν ἐγκέφαλον: «*Quale est alimentum, talis est chylus, qualis chylus, talis sanguis, qualis tandem sanguis, tales sunt spiritus*». Ὁ Charron ἔλεγεν: «οὐδέποτε ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὴν κοιλίαν τοῦ ἔγραψεν ὠραῖον σύγγραμμα».

Ἡ περὶ τὴν λήψιν τῆς τροφῆς τάξις ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι ὁ στόμαχος ἰσχυρότερον ἐργάζεται καθ' ὄρισμένα χρονικὰ διαστήματα, προσκυδύωντος ἀπέχοντα ἀλλήλων.

Ἡ μάσσησις ἐπηρεάζει σπουδαίως τὸν ὄργανισμὸν, διότι ἡ τοῦ στομάχου λειτουργία εὐκολύνεται ἢ ἐμποδίζεται καθ' ὅσον ἡ τῶν ὀδόντων ἐνέργεια αὕτη τελεῖται καλῶς ἢ κακῶς. Ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγεν ὅτι δὲν ζῆ τις γέρον μὴ ἔχων ὀδόντας καλοῦς, ὁ δὲ Οὐφελάνδ παρετήρησεν ὅτι οἱ εἰς βαθύ γῆρας φθάσαντες ἔτρωγον βραδέως. Ὁ ἀμετάβλητος κανὼν τοῦ Ναπολέοντος ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ ἦν συνήθως μὲν 10 λεπτά τῆς ὥρας, κατὰ δὲ τὰς ἐστιασίαις ἐν τέταρτον. Οἱ συνδαιτυμόνες τοῦ εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ γευματίζωσι προηγουμένως.

Ἀκούσατε σεῖς, οἱ ὁποῖοι καταβροχθίζετε ἀδυσχερῶς τὴν τροφήν σας, καὶ οἱ ὁποῖοι οὕτω ποιῶντες φιλοδοχεῖτε ἑαυτοὺς διὰ φλεγμάτων καὶ ἐρῶν. Ὁ διαιτητικὸς κανὼν, ὃν πᾶς τις πρέπει νὰ ἀκολουθῆ, εἶνε νὰ μὴ τρώγῃ μέγρος. Ἡ μοναξία παραδίδει ἡμᾶς εἰς σκέψεις, αἵτινες ἐπιφέρουσι βλάβην εἰς τὰ νεῦρα, τὰ εἰς τὴν ἀφρομοῖωσιν τῆς τροφῆς προσεῖρχοντα. Ἡ χρῆσις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ὅσον ἐλαφρὰ καὶ τερπνὴ καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀνάγνωσις τούτων, οὐδόλως ἀναπληροῖ τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης συνομιλίαν. Ἡ ὀμιλία πρέπει νὰ εἶνε ἐλαφρὰ καὶ ποικίλη. «Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔλεγεν ἡ Mme de Sévigné, ἔχομεν ἀνάγκην διηγήσεων συντόμων καὶ μακρῶν μαχαίρων». Οὐδὲν δὲ διευκολύνει τὴν πέψιν ὅσον ἡ εὐθυμία· διὰ τοῦτο ἐν Ἀλκεδαίμονι ὑπῆρχε πάντοτε ἄγαλμα γελῶν ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν συμποσίων. Ὁ Πλούταρχος ἔλεγεν ὅτι ὁ γέλως εἶνε τὸ ἄριστον τῶν καρυκευμάτων ἐν τῇ τραπέζῃ.

Ἡ ἀσκήσις εἶνε ἐπίσης ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἔνευ' ἢ ὑπὲρ τὸ δέον ὅμως ἀσκήσις καὶ ἡ ἐξαντλοῦσα διαγράφεται ἐκ τοῦ προγεύματος τῆς διαιτητικῆς.

Γάλλος τις ἰατρός ἔλεγε: «Τὸ καλῶς μασσᾶν καὶ καλῶς περιπατεῖν (*bien mâcher et bien marcher*) εἶνε τὰ δύο μεγάλα μυστήρια τῆς μακροβιότητος, τὰ ὁποῖα ἐγὼ γνωρίζω». Ὁ δὲ Σχοπέλος ἔλεγε: «Χωνεύει τις τόσον διὰ τῶν κνημῶν ὅσον καὶ διὰ τοῦ στομάχου».

Ἡ μετὰ τὸ φαγητὸν ἀνάπαυσις εἶνε πάντοτε ἀναγκαία.

Εἶνε λίαν ἐπικίνδυνον νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ φαρμακεῖα ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀδιαθεσίᾳ. Ἰατρός τις λέγει ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων καταστρέφουσι τὸν ὄργανισμὸν αὐτῶν κατ' ἔτος, ποιοῦντες ὑπερβολικὴν χρῆσιν φαρμάκων.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

A. Γρ.

1. Ὁ Βολταίρος ἤθελε νὰ τῷ ἀναγινώσκωσιν ὁπότεν ἔτρωγε, καὶ ποτὸν σύγγραμμα! τὸν Massillon. «Οἱ παλαιοὶ οὕτω συνεθίζον, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ εἶμαι παλαιός».